

Käuflich erworben
von der ULB Halle

Freiherr v. Ende-Nußwitz

von der ULB Halle

XIX Diff. Jarid.

DISSERTATIO INAUGURALIS JURIDICA

14

DE
EO, QUOD JUSTUM EST

CIRCA
DISPENSATIONEM
MATRIMONII,

OB LEGEM
CONSANGVINITATIS
VEL
AFFINITATIS JURE DIVINO
PROHIBITI,

QUAM
DEO T. O. M. ANNUENTE
IN REGIA FRIDERICIANA
SENSU INCLUTÆ FACULTATIS JURIDICÆ
PRÆSIDE

DN. D. ANDREA GÖTSCHÉ

PROFESSORE PUBLICO, ET JURISCONSULTORUM
ORDINIS ASSESSORE,

PRO LICENTIA

SUMMOS IN UTROQUE JURE CAPESCENDI HONORES
IN AUDITORIO MAJORI

H. L. C.

DIE XII NOVEMB. A. O. R. MDCC XVIII.

publico Eruditorum examini subicit

JOANNES CHRISTIANUS HARRES,

VINARIENSIS.

HALÆ MAGDEBVRGICÆ,
Typis CHRISTIANI HENCKELII, Acad. Typogr.

A JEHOVA.

PRINCIPIUM!

Uandoquidem Sanctissimum, *Sanctitas*
purissimumque Numen divinum *matrimonii*
non tantum in ipsa probitate exi- *defenditur.*
mia, in qua conditi erant princi-
pes homines, communesque gen-
neris nostri satores, ad conservan-
dum mediante successiua propa-
gatione honesta, genus humanum, *Genes. 2, vers. 18.* sed
etiam ad averruncandas, in prævisto jam ab omniscio
Deo corruptionis Statu, omnes inordinatas, vagasque
corporum commixtiones, *1. Cor. 7, vers. 2. Ebr. 13, vers. 4.*
junct. 1. ad Thessal. 4, vers. 3. Societatem instituit conju-
galem, eamque multiplici sua gratia ac benedictione
impertitus est, *Genes. 1, vers. 27. seqq. junct. cap. 9, vers. 1.*
seqq. & cap. 15, vers. 5. add. Isidor. Origin. lib. 9, c. 8, n. 50.
Præcipue vero ut ea mediante Ecclesia propagaretur,
& exactis temporibus salvator mundi ex virgine Ebræa
nasceretur: Facile est ad intelligendum, cur phrasi
Ecclesiæ nostræ hoc vitæ genus nomen sanctitatis, des
bellis

A

heiligen Ehestandes, fortitum sit? Licet enim non sit Sa-
 cramentum proprie dictum, h. e. medium per quod di-
 vine gratiæ, Evangelio promissæ possint ac debeant
 conjuges participes fieri, nihilo tamen secius sancti vox
 recte eidem imposta fuit, primo quidem ratione cau-
 sæ efficientis, quatenus pios conjuges sua quasi manu
 hodiernum conjungit DEUS, *Matth. 19. vers. 6.* præpa-
 ratque unicuique suam uxorem, suumque maritum, un-
 de & fœdus DEI dicitur *Prov. 19. vers. 14. add. Malach. 2.*
vers. 14. Gothofr. in *Not. ad Nov. Leon. 89. lit. 1.* imo &
 conjugalis amoris flammam in corde utriusque accen-
 dit, ut animus de perpetua hac vitæ, ac mortis tantum
 vi dirimenda conjunctione decernat, antequam ulli ho-
 minum ea res patefacta sit, quod multis ex S. Codice
 petitis exemplis declarat Gerhard. *Tom. 7. Loc. Theol. de*
Conjug. cælib. & cognat. mater. cap. 4. sect. 1. §. 50. add. cap.
10. sect. 3. artic. 2. membr. 3. §. 696. Idemque porro san-
 ctitatis character elucet non tantum secundo ex illius
 effectu, dum juxta Apostoli effatum: Vir infidens per
 uxorem redditur sanctus; itemque uxor infidens fit
 sancta per maritum, *1. Cor. 7. vers. 14.* sed & tertio ex ad-
 juncto, quod sit typus spiritualis conjugii inter Chri-
 stum & Ecclesiam, in quo sane magnum inest mysteri-
 um, *Ephes. 5. vers. 23. 27. 31. & 32.* ut proinde his, aliisque
 purioris doctrinæ Christianæ rationibus commotus B.
 Lutherus in *Concione Copulationum ad Ebr. 13.* scriptum re-
 liquerit: Die Bernunft und Welt hält es nicht sonderlich
 dafür, daß der Ehestand ein Gottes Gestiftt sey, wie auch die
 Heyden gemeinet haben, daß es plumpweis und zufals also ge-
 schehe, daß einem diese oder jene zu theil werde &c. Et paulo
 post:

post: daher ist's kommen, daß man so ein Gauckelspiel aus dem Ehestande gemacht, und allenthalben so leichtfertig davon geredet hat etc. Porro: Ein Christ aber soll die Ehe von uneheligen Leben durch Gottes Wort wohl wissen zu unterscheiden. Tandemque: wann du Gottes Wort dagegen hältst und ansiehst, damit dieser Stand gesegnet und gezieret ist, das wird dich wohl erhaltens, und wiederum trösten, und wird dir einen heiligen und geistlichen Stand daraus machen. Und ihm geschiehet Gewalt und Unrecht, daß sie es einen weltlichen Stand genennet haben; Es solte ein Göttlicher und Geistlicher Stand heißen. Ex quibus plusquam manifesto apparet, B. Virum divinitus hoc institutum vitæ genus non ex mera copula carnali, aliisque civilibus circumstantiis, uti quidem teste Tobia *cap. 8. vers. 5.* ignorare Dei gentes faciunt, sed ex S. Scripturæ sensu rectius æstimasse; quem jure meritoque Christianus Ictus Carpzovius *lib. 2. Jurisprud. Eccles. def. 21. num. 7. seq.* secutus, matrimonium inquit, non est contractus tantummodo civilis, sed res conscientiæ, & tale negotium, cui character spiritualis est impressus: quippe fœdus matrimonii sanctissimum non tam a contrahentium consensu, quam Dei autoritate & voluntate dependet; ob quam causam licet moderno in statu corruptionis vtique honestis Magistratus civilis legibus negotia matrimonialia regi ac vestiri debeant, Puffendorff *L. 6. de J. N. & G. cap. 1. §. 36. in fin.* nunquam tamen pii ac christiani principes absolutam, seu suo unice arbitrato super ejusmodi causis disponendi ac dispensandi sibi deposcunt facultatem, sed divinæ institutionis matrimonialis probe memores, petita prius ex verbo revelato informatione, de iis statuunt, sanctionesque suas promulgant, *vid. sacratissimi*

ac Potentissimi Regis Borussiae novissimam de Emendatione justitiae administrandae Constitutionem pragmaticam de anno 1713. d. 21. Junii §. 13. & 14. quemadmodum etiam Christus ipse in quaestione super divortio tentantes Pharisaeos apud *Matth. 19. vers. 3.* non ad Jus aliquod humanum, sed ad primam illico divinam matrimonii Legem ablegavit, utpote de qua nemini hominum salva conscientia recedere integrum esse debeat. Neque huic meae sententiae quicquam negotii facescit, quod contrariam propugnantes sententiam non minus B. Lutheri verba pro se adducant, quando ille in *Præfatione Libri von Ehe-Sachen*, qui extat *Tom. 5. Ienens. Germ. fol. 238. seqq.* alibique passim docet, matrimonium rem esse externam prophanam, uti vestimenta, domus, aliaque Magistratui Civili subjecta; siquidem totus contextus, *arg. l. 24. ff. de LL. rite inspectus*, fatis abundeque edocet, B. Virum *cit. loc.* conjugium pro re mere civili neutiquam habere, sed diserte potius distinguere inter officia matrimonialia civilia & conscientiarum; imo loqui ibidem de judicio duntaxat, cum jurisdictione ordinaria & coercendi potestate conjuncto, deque poenis politicis, in violatores hujus sancti foederis statuendis, quae magistratui seculari, *arg. Luc. 12. §. 14. & Job. 8. vers. 11.* omnino relinquenda sunt. *Gerh. c. 1. §. 700. add. Christian. Weber apud B. Ahasv. Fritschium in Jure Eccles. Tract. 5. p. 328. seqq.* Et quomodo quaeso quis sibi aliisque cum judicio rectae rationis persuadere posset, Lutherum, qui in *supra allegat Concione Copulationum* summo in id incubuit studio, ut debitam matrimonio ex jure divino vindicaret sanctitatem, alibi sui oblitum, in tam ardua causa contrarium

rium defendendum suscepisse? quamquam etiam, si dicendum, quod res est, accurata hujus quæstionis dijudicatio, uti ex hæcenus traditis luce clarius constat, non solo innititur autoritatis humanæ suffragio, sed plenissimum potius robur ac firmamentum suum ex S. S. institutione primæva juxta revelationis verbum consequitur. Proinde ex vindicata hæcenus atque asserta matris ^{Sanctitatis} matrimonii sanctitate sequentia nunc construo ac deduco ^{matrimonii} Consectaria, videlicet reclamare eidem (1) omnes vagas ^{Consectaria} libidinum confusiones, corporumque commixtiones, ^{adducuntur.}
Ebræ. 13. vers. 4. junct. 1. ad Thessal. 4. vers. 3. Nec non (2) ^{tur.} polygamiam simultaneam, sive polygyniam sive polyandriam, *arg. Genes. 1. vers. 27. ut cap. 2. vers. 18. & 24. junct. 1. Corinth. 7. vers. 2. & 4. add. Becmann. Conspect. Doct. polit. cap. 8. p. 41.* (3) quoque nimis licenter injusta divortia extra casum adulterii ac malitiosæ desertionis, *1. Cor. 7. vers. 15. Matthe. 19. vers. 6. & 9. add. Gerhard. d. Conjug. §. 602. seqq. junct. §. 611. seqq. & 623. seqq. Gratian. Discept. for. Tom. I. cap. 217. num. 31. seq.* (4) nefarias & incestuosas nimia propinquitate sanguinis affinitatisve junctarum personarum consuetudines. *Levit. 18. vers. 24. seqq. junct. 1. Corinth. 5. vers. 1. & Marc. 6. vers. 18.* aliaque ejus generis plura, quæ quidem secundum dignitatem rei singulatim persequi, instituti mei ratio jam non patitur, qui exant apud animum constitui meum, post exantlata Examina, pauca quædam, Disputationis Inauguralis Cancellis non egredientia meditamenta mea:

DE EO, QUOD JUSTUM EST CIRCA DISPENSATIONEM MATRIMONII, OB LEGEM CONSANGVINITATIS VEL AFFINITATIS JURE DIVINO PROHIBITI, ex consensu Illustris Jctorum Ordinis, in Il-

Iustri hac Fridericiana solenni Eruditorum subijcere Disquisitioni, ea quidem methodo, ut primo capite: quousque jure divino universali matrimonium ob Consanguinitatem vel Affinitatem inveniatur prohibitum, probe expendam; altero vero capite ea, qua fieri potest modestia ac animi summissione inquiram: an & quatenus in his prohibitionibus jus dispensandi Majestati humanæ competat? Faxit Deus T. O. M. ut bene ac competenter cuncta gerantur, *Novell. 6. pr.* & quæ inchoata sunt, bono peragantur exitu.

CAPUT. I.

QUOUSQUE JURE DIVINO UNIVER-
SALI MATRIMONIUM OB CON-
SANGUINITATEM VEL AFFINI-
TATEM INVENITUR PRO-
HIBITUM.

§. I.

*Quarun-
dam perso-
narum ma-
trimonia
prohibet di-
ctamen re-
lationis,
quarundam
vero sola
Revelatio.*

Non omnes Nobis uxores ducere licere, sed a quorundam nuptiis ob vinculum nimiae consanguinitatis, affinitatisve, abstinendum esse, partim ex dictamine rectæ rationis, partim ex sanctiore revelationis verbo cognoscitur. Quænam vero illæ personæ sint, quæ sic proprie in prohibitis censeantur, & quænam genuina afferri possit interdicti ratio, ob quam proximitatis intuitu personis quibusdam ad fœderis conjugalis sanctitatem interclusus sit aditus, adeo perplexæ, & multis obscuritatum tenebris involutæ numerantur quæstiones, ut quoad primam integra Theo-
lo-

logica æque ac Juridica Collegia in contrarias desuper distrahantur sententias; quoad alteram vero Doctissimus Grotius *L. 2. de J. B. & P. cap. 5. §. 12.* ingenue confiteatur, causas certas, easque naturales, cur talia conjugia, ita ut Legibus aut moribus vetantur, illicita sint, assignare qui voluerit, experiundo discet, quam id sit difficile, imo præstari non possit.

§. II.

Ut ergo quæ animo meo hisce in quæstionibus se-
deat sententia, pro ea, quam Academia nostra cuique
dat, licentia, in publicum proferam, *ἵεγοῦ* committam *sumitur a*
πρότερον, inque prohibitionis rationem prius inquiram. *pudore na-*
Tantum vero abest, ut vel Hugonis Grotii heic subscri-
bam sententiæ, propterea nonnullas cognatorum *turali & re-*
nuptias prohiberi existimantis, ne quotidianus eorum *verentia.*
convictus & familiaritas nimis crebram domesticis stu-
pris & adulteriis occasionem præberet, si nuptiis conglu-
tinari possent; vel etiam in Augustini, aliorumque ca-
stra transeam, qui matrimonia ideo inter cognatos quos-
dam ineunda non esse argumentis contendunt, quo eo
melius conjugii augeantur necessitudines, multæque
nuptiis conglutinentur affinitates, ab aliis datis, ab aliis
acceptis mulieribus; Ut potius non rectiorem nisi ex
L. 14. §. 2. ff. de Rit. Nupt. arcessendam putem causam, cur
certis quibusdam personis, maxime in consanguinitatis,
affinitatisque linea recta, fœdus pangere conjugale
interdictum comperiat, pudorem videlicet natura-
lem, eique conjunctam reverentiam, quibus renuncia-
re sive ea remittere velle, perinde esset, ac humanam
naturam exuere, Progenitoresque suos pro talibus non
agno-

agnoscere, dict. *L. 14. §. 2. ff. de R. N. junct. text. Genes. 9. vers. 23. & 1. Cor. 5. vers. 1. conf. Dn. Bergeri Disquisitio: utrum a Principe temperari pœna adulterii possit, part. 1. §. 22. pag. 580. Puffend. de F. N. & G. Lib. 6. cap. 1. §. 31. verb. iste porro pudor &c. & §. seq. 32. Vinn. in Comment. Inst. tit. de nupt. §. 1. ad verb. nefarias atque incestas &c. Hermes in Addit. ad Notas & Animadvers. Bachovii ad Wesenb. tit. de R. N. num. 4. Lit. x. Hæc tamen a pudore ac reverentia defumta ratio ad alias extra Lineam rectam prohibitas cognatorum vel affinium commixtiones extendenda haud est: Siquidem in his melius faciunt, qui in divina voluntate revelata acquiescunt, licet interdicti rationem, quæ summum moverit Numen, intelligentia assequi aut complecti nequeant, Enimvero si in Legibus, autoritate humana promulgatis, valent Regulæ *L. 20. seq. ff. de LL. junct. L. 12. §. 1. ff. qui & a quibus manumissi &c. præscriptæ*: certe respectu Legislatoris divinæ eadem valebunt vel maxime; est quippe argumentum non, quod dicunt, a minori ad majus, sed a minimo ad maximum, imo a nihilo ad Ens summe perfectissimum, *vid. Dn. Thomaf. Inst. Jurisprud. divin. Lib. 3. cap. 3. §. 133. seqq. Pagenst. Irner injur. vapul. coit. 41. pag. 400. & 420.**

§. III.

Recensentur persone
expresse a
Deo prohibite.

Explanata vero traditaque prohibitionis causa, ob quam certis personis, sive consanguinitate sive affinitate invicem consociatis, interdictæ censentur nuptiæ, officii mei ratio porro deposcit, ut personas quoque commemorem, quæ speciatim a Deo prohibitæ commperiuntur. Extat divinum illud Interdictum *Levit. 18. vers. 6. 12. 13. & 17.* ubi lex præmittitur generalis: Ne quis

quis ad propinquam carnis suæ accedat, ut ejus naturam detegat: quæ in subsequens certis quibusdam consanguineorum affiniumque exemplis plenius declaratur. Sic quoad eos, qui (1) in Consanguinitatis Linea recta sunt, *vers. 7.* expresse prohibitum legitur, Patris, Matrisve: nec non *vers. 10.* Neptis, filio filiave progeneræ naturam detegere; quod similiter in Linea transversa non tantum de sorore consanguinea, uterinave, *vers. 9.* sed & de Amita, *vers. 12.* atque Matertera *vers. 13.* nominatim sancitum fuit. (2) in Affinitatis Linea recta matrimonium inire vetitum est cum Noverca seu patris uxore. *vers. 8.* cum Nuru seu filii uxore, *vers. 15.* cum Privigna, Privigni filia, nepteve, *vers. 17.* cum Socru, *Levit. 20. vers. 14. junct. Deut. 27. vers. 23.* Nec non in Linea Collaterali cum fratria, *Lev. 18. vers. 16.* seu fratris, uti Isidorus *origin. Lib. 9. cap. 8. num. 10.* fratris uxorem appellat, cum uxoris sorore, *vers. 18.* cum Patru uxore *vers. 14.* Has in universum juris divini expressas prohibitiones Glossa *ad cap. 13. X. de Restit. Spoliat.* memoriæ causa sequentibus complecti voluit versiculis:
 Nata, Soror, Neptis, Matertera, Fratris & Uxor,
 Et Patru conjux, Mater, Privigna, Noverca,
 Uxorisque soror, Privigni Nata, Nurusque.
 Atque Soror Patris, conjungi Lege vetantur.

§. IV.

Cæterum an enumeratæ duntaxat personæ a Deo sint iterum prohibitæ, an insuper illa prohibitio etiam ad reliquas personas, quæ in æquali cum nominatis reperiuntur sanguinis, affinitatisve propinquitate sive graduum distantia, uti loquuntur, sit extendenda, non Veteris tantum Testamenti

nominatas
extenden-
da?

Lutheri,
tempore Re-
formatio-
nis, qua
fuerit sen-
tentia?

menti temporibus apud Judæos a Karais recentioribus, quos & Sadducæis quidam accensent, *vid. Disquis. critic. de variis bibliorum editionibus, Londini 1684. in actis Erudit. 1684. p. 6. Schilt. ad ffia Exerc. 36. §. 40. & Talmudicis acriter disputatum, Selden. Lib. 1. de uxor. Ebr. cap. 4.* Sed etiam sub initium Reformationis evangelicæ, teste B. Rhetio in *Medit. Academ. ad Instit. Juris, Dissert. 5. th. 21.* adhuc valde dubitatum fuit? Enim vero complures in ea versantur opinione, vel ipsum B. Lutherum eorum favisse sententiæ, qui Legis divinæ exordium, *Levit. 18. vers. 6.* indefinite scriptum, secundum personas subiectas accipiunt, pro quo firmando illius verba quæ *Tom. II. Oper. Germ. Jenens. fol. 252.* leguntur adducunt: *Gotz rechnet nicht nach denen Gliedern, wie die Juristen thun, sondern zehlet strack die Persohnen ic. Idemque in der Auslegung über Genesin. in cap. 20. P. IV. Jenens. fol. 123. ibi: Ferner mag ich wohl nehmen meine Muhme oder Base herunter zu rechnen, und also meines Bruders oder Schwester Tochter; Nicht hienauf werts, als des Vatters oder Mutter Bruder oder Schwester: Wiewohl Sie beyde in gleichen Glied sind. Dieses hat Gott also geordnet. Et ulterius: wann denn nun in den Fall ein Paar zusammen wolten, möchte es mit Gott und guten Gewissen geschehen: Wäre auch schier das beste. Ich halte nicht viel von weiter Freundschaft, die sich weg schiebet. Consentit Bullingerus in Corp. juris matrimon. Erasmi Sarcerii fol. 53. ibi: Die Obrigkeiten solten sich befeisigen, mit der Zeit zu des Herrn Gesetz und Worten zum nachsten zu schreiten und zu treten, damit Sie nicht etwann geachtet würden, wißiger seyn zu wollen, denn Gott ist, und also in Gottes Gerichte fallen, add. Buccerus in cap. 19. Matth. Petr. Wesenbec. Confil. 23. Alex. Carerius L. 2. de Sponsal. cap. 2. p. 91.*

§. V.

§. V.

Alii contra ipsum Megalandrum Lutherum priores suas, quas in *Libello von ehelichen Leben* super hujusmodi conjugii A. C. 1522. cogitationes prodiderat, caute legi jussisse contendunt. Ita enim D. Paulus Tarnovius, Theologus Rostochiensis, *tract. de Conjug. Lib. 1. cap. 52.* scriptum reliquit: Ex solis libris, sub initium reformatæ religionis a Luthero scriptis, non esse de illius sententia judicandum: cum constet, eum alibi rectius de his, & plane consentienter cum Philippo Kemnitio, & aliis in hoc articulo orthodoxis, docuisse, idque porro M. Conradi Portæ autoritate in *Pastorali p. 242. seqq. edit. Isleb. A. 1597.* & sermonis evidentia plenius munitum ivit his verbis: In quæstione de conjugio Abrahami & Saræ aliter pronunciat Lutherus, *Tom. II. Enarrat. Lat. in Gen. 20. fol. 175.* quam in altero paulo ante nominato Libro scripserat; unde apparet, eum a reliquorum orthodoxorum sententia in hac doctrina, de cognationis gradibus, quinam eorum divinitus, humanitusve prohibiti sint, & quæ obligationis in utraque prohibitionum specie sit differentia? non dissensisse, conf. Thomæ Ittigii *Hist. Simod. Nat. a Reform. in Gall. Sect. 2. §. 20. pag. 57.* Basilius Monnerus in *Tract. de Matrim. part. 4. cap. 2. Carpz. Lib. 2. Jurisprud. Consist. def. 76. num. 6.* A quorum tamen iterum recedit sententia Joh. Bartold. Niemejer. Theologus Helmstadiensis *tract. de Conjug. prohibet: Dissert. de Conjugio cum uxoris sorore divino jure prohibet. §. 75. seqq.* ubi collectis atque expensis Lutheri locis, quibus adherentes inniti existimat, omnino negat, B. Lutherum priorem

Adferentes
Lutherum
priorem
suam sen-
tentiam,
mutasse
adducun-
tur.

Alii negant
Lutherum
priores su-
as mutasse
cogitatio-
nes,

suam hac in re migrasse sententiam, cui pollicem premit D. Joh. Christoph Wagenfeil, in Bedencken von der Heyrath mit seines verstorbenen Weibes Schwester oder Schwester Tochter §. 8. *ibi*: Es wollen zwar einige, es habe der Seel. Mann hernach seine Meynung geändert, so aber un-erweislich.

§. VI.

Securior eligitur sententia.

Quicquid tandem sit, certe tutiorem, securiorem-que B. Virum judicasse sententiam, quae graduum tuetur prohibitionem, admittit Strykius *de Dissens. Sponsalit. Sect. 5. §. 20. in fin.* Tantumque abest, ut beatissime defuncto Regi Borussiae Friderico I. hæc displicuerit sententia, ut potius die 4. Novembr. 1693. ad Regimen Ducatus Magdeburgici Rescriptum emisit hujus tenoris: Wie wir nun die Meynung derjenigen *Theologorum und Ictorum*, welche dergleichen Ehen, ob identitatem rationis, lege divina verboten zu seyn halten, *tanquam tutissimam approbiren* etc. Stryk. *cit. loc. in Append. Num. 2.* Idem modernus potentissimus Borussiae Rex, Fridericus Wilhelmus in *Constit. de emendat. Justitiæ administr. die 21. Junii. 1713.* promulgata, §. 14. sancivit his verbis: Was die *Casus*, die im Göttlichen Rechten nicht ausdrücklich verboten sind, anlanget, da *declar*ren wir, daß alle Ehen, da paritas rationis auch nur zu walten scheint, zumahlen unter Leuthen, so in Heyrathen gar leicht ihres Gleichen finden können, für ebenfals verboten geachtet, und bey Straffe 10. bis 20. Thl. in dergleichen Fällen keine *dispensation* gesucht werden solle.

§. VII.

Quæ justis firmatur rationibus

Hanc ergo securiorem, Legum humanarum auctoritate munitam atque comprobata sententiam, *vid. cap. 3. X. de Sponsal. junct. can. 4. §. 1. de pœnit. dist. 7. Mey. part. 8. Decis. 151. num. 6.* non minus intentioni Constitutio-

tionis divinæ examussum congruere, cum probabile semper mihi visum fuerit, non possum, quin allatis & expositis rationibus plenius id nunc demonstrarem atque explanem. Non potest autem id fieri melius, quam si (1) repetam generalem illam *Levit. 18. vers. 6.* prohibitionem, vigore cujus nemo ad propinquam carnis suæ, h. e. ut Martin. Chemnit. *Loc. Theol. de Conjug. cap. 3.* interpretatur, ad eam, quæ vel ex carne mea propagata, vel ex cujus carne ego propagatus, vel quæ mecum ex eadem carne propagata est, accedere debet, ut ejus pudenda detegat; cui si (2) jungatur, quod sequitur *vers. 12. 13. & 17.* de propinqua patris interdictum, facile cuique, si modo prius animum a præconcepta liberaverit opinione, patebit, non personas unice declarandæ regulæ expressas, sed omnes potius illas, quæ vel parentum liberorumque, vel fratrum sororumque, vel parentum saltem propinquorum locum obtinent, divino contineri interdicto; maxime cum id (3) mens & ratio Legis prohibitiivæ clare demonstraret; si enim materteram vel amitam ducere non licet; ideo quia matris patrisque proximæ sint consanguineæ, facile est ad intelligendum, nec fœminæ licere nubere vel patruo vel avunculo: quia simili modo & hi patris matrisque proximi numerantur consanguinei. Quod vero alii a violatione reverentiæ paternæ arcesse-re conantur prohibitionis principium, id quia absque Revelatione, ex humano solummodo ingenio proficiscitur, me non moratur. Reverentia Legislatoris ea erit, quæ nos dirigit. Atqui non solum homines videmus, sed etiam Deum suas Leges exponi velle per pa-

ritatem juris ad omnes casus pares, ut in rectæ lineæ gradibus in confesso est. Submisit itaque hunc exponendi modum ab eo accipiemus, imitandum ad Leges de Collateralibus, & præferemus principio explicandi, humanitus invento, quod Deum secutum esse incompertum est. vid. Pagenst. *Irner. injur. vapul. coit. 41. pag. 452.* Du. Thomaf. *Inst. Jurisprud. div. Lib. 3. cap. 3. §. 128. seqq.* Neque id unice in Consanguinitatis, sed & Affinitatis prohibitionem attendendum est, eo quod ob unitatem Conjugum par sit interdicti ratio, quæ inter Consanguineos, ut quoto gradu conjuncta est uxor suis, eodem quoque his conjunctus sit maritus. Unde recte in *Vulgata Levit. 20. vers. 20.* qui coierit cum uxore patru vel avunculi sui, & revelaverit ignominiam cognationis suæ, portabunt ambo peccatum suum, absque liberis morientur: Et *Levit. 18. vers. 14.* turpitudinem patru tui non revelabis, nec accedas ad uxorem ejus, quæ tibi affinitate conjungitur. Eadem ratio est in reliquis. Sic qui interdixit uxore fratris, ob distantiam paritatem, Symmetriam, facit, ut eodem jure sororius cum glorie misceri interdictus censeatur. Accedit (4) quod, si infinitæ sapientiæ Legislatori hic explicandi modus displicuisset, non neglexisset cavere, ne propter vetitam patru, fratrisve uxorem hæsitarem de aliis, propinquitate paribus: quum citra hoc humana ratio non possit non pie se divinæ accommodare voluntati, ac de similibus simile ferre judicium. Imo pertinet quoque huc (5) a Consequente absurditate desumpta argumentatio. Si enim personas tantum, quarum expressa in Levitico fit mentio, non autem omnes reliquas

quas, quæ æquali propinquitatis distantia continentur, prohibitio illa concerneret, sequeretur inde, non tantum in Linea Consanguinitatis recta Avias inter tam pater-
nas, quam maternas, & Nepotes, sed & in Linea Colla-
terali inter fratrem & sororem germanam, concessas ef-
se nuptias; imo sequeretur, omnino transeundum esse
in Gothofredi, Angeli, Gretseri, aliorumque sententi-
am, qui ultra quartum adscendentium & descendentium
gradum conjugia *arg. 1. F. 8. §. hoc quoque*, illicita non
esse argumentis contendunt. Porro nec in Affinibus
prohibendi forent conjungi matrimonio proprivignus
cum pronoverca, nec profocrus cum progenero &c. At
ut nemo id facile admittet; ita quoque verissimæ ma-
nent regulæ: quod prohibitiones nuptiarum sint reci-
procæ, inque iis non attendatur differentia Sexus, sed
in quo gradu fœminæ prohibentur masculis propter
carnis propinquitatem, in eodem gradu masculi prohi-
beantur fœminis jungi propter eandem carnis propin-
quitatem; Et quicumque gradus prohibitus est in Con-
sanguinitate, idem etiam propter *ἐπίσω εἰς μίαν σάξια*
prohibitus in affinitate primi generis, vid. Gerhard. *de*
Conjug. §. 278. Mich. Havemann. *Gamol. Synopt. L. 2. tit.*
5. posit. 9. Regul. 1. Spener. *Ev. Staubensl. II. Epiph. p. 210.*
Carpz. *Lib. 2. Jurisprud. Confst. def. 76. num. 3. seqq.* Struv.
in Syntagm. Jur. Civ. Exercit. 29. th. 37.

§. VIII.

Restat ut nunc etiam videamus, quibus argumen- *Adversan-*
tis se fulciat adversantium sententia, quo facilius judi- *tium argu-*
cet pius æstimator, utra præponderent? Primum ob- *mentis ve-*
jicere solent, quod matrimonium sit de genere permis- *selluntur.*
forum

forum, adeo ut nemo temere iverit inficias, vel Protoplastorum liberos inter se matrimonia ex Dei voluntate copulavisse, sicque fratres fororibus etiam germanis licite junctos fuisse; Leges ergo positivas correctrices, circa incestum *Levit. 18.* postea promulgatas omnia extensionum molimina respuere, stricteque interpretandas esse: quandoquidem juris est exploratissimi, quod differentiae ratio non sit quaerenda in iis, quae a jure positivo dependent, cum in his permissa censentur, quae non inveniuntur expresse prohibita, *arg. L. 22. ff. de probat. junct. cap. 23. X. de sponsal. ibi:* cum prohibitorium sit interdictum de matrimonio contrahendo, ut quicumque non prohibetur per consequentiam admittatur, *add. Cujac. in Libr. XI. Qq. Papin. ad L. fin. ff. de condict. sine causa.* Verum Respondeo, Dissidentium opinionem, quod Leges positivae etiam alias correctoriae, omnem extensivam respuant interpretationem, maxima adhuc laborare petitione principii. Cum enim ratio sit anima Legis, nec magis Lex sine ratione Lex dici possit, quam exanimatum corpus homo, *arg. L. 47. ff. solut. matrim.* nihil sane impedit, si & in his a paribus causis ad paria jura progrediamur, *vid. Barbosa's Theaur. Loc. commun. Jurisprud. Lib. 10. cap. 13. axiom. 20. & 37. add. Responsum Francofurt. apud. Dn. de Cocceji, in Jur. Civ. Controv. Lib. 48. tit. 5. p. 702.* Sic quando *Exod. 20. vers. 18.* Viro interdicitur, alterius uxorem concupiscere, omnino illud extendendum est ad foeminas, ut nec illae alterius concupiscant maritum, *Roman. 7. vers. 7. & cap. 13. vers. 9.* Porro *Deut. 17. vers. 17.* prohibetur Rex multas habere uxores; quis hoc simul non exaudiendum puta-

putaret de Regina, quod nec illa pluribus maritis juncta esse debeat? Rursus cum *Genes. 2. vers. 24.* Scriptum legatur, viri esse officium, ut adhæreat suæ uxori, quis inde negabit, simili modo officium esse uxoris, ut suo constanter adhæreat marito: ne discrimen inducamus, quo repudium quidem viro interdictum agnoscatur, uxori vero divortii facultas relinqui integra existimetur, *add. Matth. 19. vers. 5.* Breviter ergo dicendum, Mosen Leges de Conjugio fere omnes formaliter quidem direxisse ad mares, quæ tamen reciproce & virtualiter, seu per bonam consequentiam, interpretationem quoque in fœminis recipiunt, nisi de contraria Legislatoris mente clare constet; ex quo conficitur, ea demum, quæ jure positivo semel permixta sunt, & in futurum pro permixtis habenda, nisi quatenus postea vel expresse, vel saltem virtualiter prohibita esse comperiantur. (2) Urgent sollicitam quarundam ejusdem gradus personarum prohibitarum *Levit. 18.* enumerationem, ceu quæ extensionem præceptorum Dei matrimonialium ad eosdem, similesque gradus exulare faciat. Si enim, inquit, non omnes sub præcepto prohibitive contentas personas exprimere voluisset sapientissimus Legislator, tam ampla declarandæ Regulæ recensionem facile superfedere potuisset. Ad hoc Ego contra repono: Si divino Legislatori placuisset, omnes sub prohibitionem contentas personas nominatim designare, non opus habuisset, Regulam de non accedenda ad propinquam carnis suæ præmittere, quæ sic sane nullius foret usui. Cum vero in præmissa *Levit. 18. vers. 6. 12. seqq.* generali prohibitionem respectus habeatur ad car-

C

nis

nis propinquitatem quæ in omnibus ejusdem gradus personis est eadem, merito quoque in his ejusdem vigoris ac ponderis, censenda erit prohibitio, ut proinde viam saltem heic præire voluerit Deus, quo circa reliquos quoque casus parem, beneficio extensivæ interpretationis, non nominatarum ejusdem gradus & æqualis distantia personarum habeamus, rationem, neque copiam virgini aut viduæ faciamus vel patruo, vel avunculo, vel amitæ, materteræve viduo nubendi: quia in his eadem prohibendi militat ratio, quæ in prohibita matertera, amitaque, vel patrui etiam vidua subesse cernitur, *conf. Petrus Muller. in addit. ad Struv. Syn. Jur. Civ. Ex. 29. th. 37. lit. β. Gerhard. de Conjug. §. 352.* Id leve dubium est, quod (3) objiciunt, incognitam esse Legi Mosaicæ, computationem graduum, & merum inventum humanum, secundum quod super consanguinitatis vel affinitatis matrimoniali impedimento non nisi inconcinne divina judicetur intentio. Respondeo enim Mosen, doctrinam licet de gradibus non sit professus, fundamentum tamen divinæ Legislationis in propinqua consanguinitatis affinitatisve conjunctione collocasse, uti ex *Levit. 18. vers. 6. seqq.* clarescit, ex quo regula per se conficitur: quod, ubi æqualis carnis propinquitas, seu ut aliis saltem verbis id exprimitur, graduum distantia, ibi eadem quoque prohibitio obtinere debeat, quapropter non tam ad solum vocabulum: *gradus*, ab hominibus impositum, quam ad rem, a Deo indigitam, respiciendum est, *conf. Dn. Bergeri Supplementa ad Electa Process. matrimon. in Ration. decid. Responsi 2di pag. 46. seqq.* Objiciunt (4) quod in *alleg.*

leg. *Levit. cap. 18.* plures ejusdem gradus nominentur personæ, quæ, licet in eodem gradu esse comperiuntur, non tamen sub una prohibitione comprehendantur, eo quod de singulis personis peculiaris extet prohibitio, idque indicium haud contemnendum præbere, prohibitionem illam non esse graduum, sed in personas ibi nominatas duntaxat directam, *vid. Respons. Francofurtense apud Dn. de Cocceji in Jur. Civ. contro. Lib. 48. tit. 5.* Resp. negando personas ejusdem gradus ibidem nominatas sub uno non contineri interdicto, cujus ratio in proximitate carnis consistit, sed singulas personas novam conficere prohibitionem: quin potius recognitionem illam certarum personarum nihil aliud esse judico, quam expressionem exemplorum, declarandæ regulæ præmissæ accommodatorum, ex quibus nulla nova demonstrari poterit prohibitionis causa; sin secus sentiamus, & exempla illius regulæ, non pro exemplis, sed pro novis prohibitionibus venditare velimus, nescio sane, quænam tandem præter allegata, alia supeditari possint proprie exempla, regulam illustrantia? Neque ergo (s) officit huic meæ sententiæ, quod absurdum videatur, unum gradum bis, ter, quaterve prohiberi, unumque unius casus interdictum, toties inutiliter repetitum ac cumulatum fuisse; Siquidem nondum apparet consecutionis filum: quia plura unius gradus, gradum illustrantia, adducta cernuntur exempla, ergo ipsum gradum atque interdictum toties, juxta multitudinem exemplorum, inutiliter esse repetitum, cumulatumque; quotidiano enim ac notissimo usu contingit, ut declaratio quarumlibet regularum

majoris evidentiae causa pluribus ejusdem regulae exemplis expediatur, quod nemo hactenus improbare sustinuit. Et quanquam porro in eodem *Responsio* (6) pro majori adhuc habeatur absurdo, quod, si per nominatam personam paritas graduum intelligi debeat, simul inde sequatur, nec minus Viro Abnepsem, quam Consobrinam habere in matrimonio interdicens esse, eo quod utraque eodem continentur quarto gradu computationis scil. juris civilis; Ego tamen impetrare a me nondum potui, ut credam, tantam, quae causatur, heic subesse absurditatem: siquidem noto notius est, quod ex recepta Doctorum sententia, non graduum tantum, sed & Linearum in prohibitione matrimoniali habenda sit ratio, adeoque cardo totius controversiae in eo saltem versetur: Annon omnes vel in gradu primo vel secundo Collateralis lineae inaequalis Consanguinitatis aequae, quam Affinitatis ratione juxta computationem canonicam, etiam *Levit. 18.* expresse non nominatae personae, sub generali prohibitionis sensu comprehendantur, ut hactenus quidem defendendum suscepimus, proindeque eam, quae in contrarium dubitandi gratia ex Linea recta allata fuit ratiocinatio, parum aut nihil ad rem facere plus quam manifestissimum est. Tandem (7) opponunt exempla ex sacro Codice petita, non minus ac praedicta, nuptias in gradu secundo Lineae inaequalis approbantia. Sic Amram amatam suam Jochebed in uxorem duxisse, *Exod. 6. vers. 20.* relatum legitur, idem perhibetur *Josue 15. vers. 17. junct. Judic. 1. vers. 13.* de Athniele, quod fratris sui Calebi filiam Axam in matrimonium duxerit &c. ut plura ejusdem

dem generis alia ex historia prophana nunc non referam, *conf. Gerhard. apud. Bechtad. Collat. Jur. Connub. pag. 422. seqq. Havemann. Gamol. Synopt. Lib. 2. tit. 5. posit. 6. not. 1. num. 3. & posit. 7. Reg. 4. num. 5. Stryk. ad Brunnem. Jus Eccles. Lib. 2. cap. 16. §. 21. seqq. ubi cumulus variorum præjudiciorum, add. Bruckner. Decis. juris matrim. ad cap. 3. 5. 8. & 9. Ad hæc vero præter ea, quæ ab aliis jam sufficienter responsa sunt, vid. Dn. Bergeri Supplem. ad Elect. Proc. matrim. pag. 60. seq. Ego quoque replico, Leges ex cursu exemplorum haud esse explicandas, quin potius exempla ad Legum Cynosuram conformanda; imo multo minus ex eo, quod fecit Prætor, jus æstimandum, sed ex eo potius, quod Prætozem facere convenit, L. 11. ff. de J. & J. Brunnem. ad L. 12. ff. de Officio Præs. & ad L. 13. C. de sentent. & Interlocut. omnium Judic. Ziegl. in Not. & animadv. ad Lancell. Inst. Jur. Canon. §. 10. ad verb. præter eos. Atque hæc potissimæ sunt objectiones, quas examinare operæ pretium duxi, ad ea, quæ adhuc restant, quia leviora sunt, responsonem conflictui reservabo,*

§. IX.

Dicta hæctenus non tantum de prohibita legitimæ *Prohibitio* consanguinitatis, affinitatisve conjunctione matrimo- *divina et-* niali exaudienda sunt, sed etiam eodem modo carnis *iam ad ille-* proximitas, ex quacunque commixtione illicita oriun- *rimam con-* da, sub interdicti ratione continetur L. 14. §. 2. & L. 54. ff. *sanguinita-* Rit. Nupt. quandoquidem æqualiter sanguinem commu- *tem, & af-* nicat, qui more coit illicito, quam qui secundum Le- *suinitatem* gum præcepta fœminæ sese jungit; pertinet huc di- *pertinet.* ctum Apostoli 1. Corimb. 6. vers. 16. *ibi:* an nescitis, eum,

qui cum scorto copulatur, unum esse corpus? fiet enim, inquit ille, ex duobus una caro, imo & *Levit. 18. vers. 9.* Fratri expresse interdicti legitur, naturam Sororis suæ detegere, sive ea ex patre sive ex matre, sive domi, sive foris nata sit, quæ ultima verba indicant, nihil interesse, sive ex justo matrimonio, sive ex illicita corporum conjunctione procreata fuerit cognatio, affinitasve; qua de causa & filio interdicitur uxore patris, sive legitime, sive illegitime pater cum ea conveverit, item Avo nepte, sive filius, ex quo neptis suscepta, in matrimonio, sive extra illud fuerit progenitus: porro focero nuru, sive filius legitime, sive secus corpus cum ea miscuerit; imo ex eadem ratione non ita pridem in clyta Facultas juridica Hallensis, quod ex relatione Domini Præsidis habeo, negavit anhelanti matrimonio cum fœmina, cujus sororem antea vitiaverat, licet hæc Viro jam juncta fuerit legitimo, *conf. Gerhard. de Conjug. §. 282. Carpz. Lib. 2. Jurisprud. Consist. Def. 82. Schilt. Exerc. ad ff. 36. §. 44. Brunnem. in Jur. Eccles. Lib. 2. cap. 16. §. 20. ibique Stryk. ad verb. ex stupro oritur prohibitio.*

§. X.

*Non vero ad
Comprivi-
gnos.*

Supereft ut & de Comprivignis breviter dispiciam, utrum quoque ad hos juris divini prohibitio matrimonialis sese extendat? Et jure quidem nostro civili horum matrimonium permissum esse, licet habeant fratrem, sororemve, ex matrimonio postea contracto natos, *ex §. 8. Instit. de Nupt. junct. L. 34. §. 2. ff. de Rit. Nupt.* evidenter clarescit, eamque sententiam non minus *Carpzov. in usu pract. Arbor. consangu.*

sangv. & affinit. Dissert. 1. cap. 4. §. 49. num. 117. seqq. haud contemnendis probavit argumentis, quam & in Praxi apud Evangelicos receptam esse, adserit Bruckner in *Decis. Jur. matrim. cap. 9.* Dubiam tamen reddiderunt hanc sententiam Tremellius, Junius ac Piscator, celebres Philologi & Theologi, qui verba *Levit. 18. vers. 11.* juxta sensum Linguæ protographæ, ubi vocabulum Moledeth reperiri dicunt, quod participium tertiæ Conjugationis activæ Hiphil est, adeoque parientem vel gignentem notat, atque ad uxorem non filiam refertur, ita exprimunt; Nuditatem filiæ uxoris patris tui, quæ, vel postquam, patri tuo peperit, non revelabis, h. e. comprivignam tuam uxorem non duces, si Noverca patri tuo prolem recentem peperit, quæ ætiori cognationis vinculo te, ac comprivignam constringat, *vid. Dni. Bergeri Disquisitio de matrimonio comprivignorum, th. 2.* quoniam vero nec in hac translatione acquiescendum existimet Gerhard. *de Conjug. §. 357.* Insuper B. Valand. Antecessor Francofurtensis in *Dissert. pecul. ad cap. Levit. 18. vers. 11.* hunc textum de eo casu explicet, si noverca mea non antea habuerit filiam, aut ex patre conceperit, sed mortuo patre meo ex novo marito filiam susceperit, quod cum hac matrimonium sit prohibitum: illa enim filia nata, postquam jam Noverca cum patre meo una caro facta; ut hinc propter hoc Vinculum partus, postea natus, mihi jungi nequeat; quæ interpretatio exacte congruit tam juris civilis dispositioni §. 9. *Inst. de Nupt.* quam Juris Canonici prohibitioni, *can. si qua mulier. 3. c. 35. quæst. 10.* mihi quidem nemo, puto, vitio vertet, si versioni Lutheri
praxi

praxi Evangelicorum receptæ eousque insistam, ac matrimonia comprivignorum juri divino minime contrariari publice propugnem, donec Linguæ Ebraicæ peritiores de vera hujus textus sensu rectius inter se conveniant; nullus interim dubitans, B. Virum, si degenti adhuc inter mortales super hac sua versione dica scripta fuisset, non minori eam animi constantia defensurum fuisse, quam quidem translationem textus *Rom. 3. vers. 24.* a calumniantium iniquitate acriter vindicavit, *vid. Lutheri Send-Brieff von Dollmetschen und Fürbitte der Heiligen*, per tot.

§. XI.

An prohibitio sit juris divini universalis?

Ultimo denique loco adhuc expendendum est, utrum prohibitio illa, qua de hæctenus suscepta fuit Divinæ juris divini universalis sit, ita ut non minus Christianos sub interminatione maledictionis temporalis & æternæ obliget, an vero forensis duntaxat, quæ ad alios nisi Judæos vigorem suum non extendat? Enim vero postremum hoc, si admiserim facile inde consequitur, operosa hac indagatione prohibiti ob legem consanguinitatis, vel affinitatis matrimonii omnino me superfedere potuisse: quia prohibita illa *Levit. 18.* vel alibi etiam sacro in Codice matrimonia, non magis quam aliæ Leges Mosaicæ forenses Nos obligant, eo quod populo judaico tantum promulgatæ, unaque extincta Judæorum Republica ipsæ non minus sublata merito existimentur. Quod si autem prius velim defendere, necessitas probandi mihi erit imposita, vel adversari illas *Levit. 18.* promulgatas prohibitiones matrimoniales ipsi juri naturæ, vel esse præter Jus naturæ aliud jus divi-

divinum positivum universale, quod licet ex dictamine rectæ rationis haud possit cognosci, a Deo tamen vel mox prima in creatione Adamo, ejusque posteris, vel saltem post diluvium Noacho, ejusque liberis publicatum fuisse; id quod rectius vix poterit expediri, quam si demonstrentur tandem certa ac indubitata *negiticia*, ex quibus comprobetur, quod divinæ hæ Leges quatenus quidem juri naturæ accenseri nequeunt, ad illud nihilo-fecius referantur, sicque minime ad Judæos peculiari-ter pertineant, sed universalem potius universi generis humani inducant obligationem. Ut ergo in hoc offi-
 cio meo satisfaciam, mentemque meam desuper paulo liberius explicem, non possum immemor esse eorum, quæ jam supra §. 1. & 2. a me tradita leguntur, scil. in-
 ternoscendas esse personas Lineæ rectæ matrimonio conjungi prohibitas, a cæteris omnibus, quæ latere transverso Consanguinitatis vel affinitatis nimia propin-
 quitate invicem continentur, ita ut illarum conjugia in-
 teriori laborare malitia, sicque juri naturæ repugnare cum Grotio, aliisque multis plane existimem, e contra-
 rio vero harum commixtionem jure naturæ pro indif-
 ferenti quidem agnoscam, interim tamen non Judaico tantum populo, sed omnibus indistincte gentibus jure
 divino positivo universali eam interdictam esse plane mihi persuadeam. Quemadmodum vero per Jus divi-
 num positivum universale ex communi Theologorum ac Jcutorum modernorum doctrina nihil aliud intelligo,
 quam ejusmodi Leges, quæ ex dictamine quidem rectæ
 rationis non cognoscuntur, attamen vel ante Rempu-
 blicam Judaicam constitutam promulgatæ saltem a po-
 D sterio;

steriori deprehenduntur, eo quod ob transgressionem earundem Gentes in sacris perhibeantur punitæ, vel ad quas Prophetæ, Evangelistæ & Apostoli, imo ipse Christus, ut receptas in Novo Testamento provocant, *vid. Georg. Beyeri Delineat. jur. Civ. ad Instit. jur. Lib. 1. tit. 1. seqq. Dni. Bergeri Disquisitio utrum a Principe temperari pœna adulterii possit, part. 1. §. 9. pag. 544. 582. & 584.* ita in proclivi mihi erit, demonstrare, *κατήχησις* illa in prohibitionibus *Levit. 18.* pariter comperiri. Quandoquidem primo Omnipotens DEUS *dict. Levit. 18. vers. 24. seqq.* Israelitis diserte edixit: Ne vos ullo horum scelerum contaminatote: nam his omnibus sese contaminarunt gentes, quas Ego vobis abigo. Itaque sic pollutæ terræ scelera hujusmodi pœnis persequor, ut Incolas terra suos evomat; & *mox*: nam hæc omnia nefaria perpetrarunt Incolæ, qui vos antecesserunt, quibus o nspurcata terra est. Ex quibus recte argumentationem concludit Grotius *Lib. 2. de J. B. & P. cap. 13.* si Cananæi, eorumque Vicini peccarunt, talia faciendo, sequitur ut Lex aliqua præcesserit; quæ cum mere naturalis non sit, restat, ut a DEO data sit, aut ipsis peculiariter (quod non est verisimile, nec satis ferunt verba) aut humano generi, sive in prima constitutione, sive in reparatione post diluvium; Idque exinde non minus fit probabile, quod a pluribus gentibus, quibus Jus divinum, quod Israëlitis est publicatum, non fuit revelatum, æque tamen incestus species, si non omnes, pleræque tamen, prohibitæ fuerint, unde credendum est, gentes istas memoriam juris positivi universalis, generi humano dati, per traditionem, ab ipsis continuatam

con-

conservasse. Quod vero Gens Cananæa sua malitia illam Legem universalem oblitterarit, vel non ignoratam observandam neglexerit, hinc DEUS istam e terris, quas abominationibus istis polluerunt, ejicere minatus est. Nec refragatur mihi, quod nonnulli verba *Levit. 18. vers. 24. & 27. ibi*: his omnibus pullutæ sunt gentes &c. non distributive de singulis ante enumeratis casibus, sed vel collective, de omnibus abominationibus simul sumtis, interpretentur, vel pœnam expulsionis ad casus proxime præcedentes, ubi de Sodomiticis Criminibus agitur, restringant, *vid. Bachov. ad Treutl. Vol. 2. Disp. 6. th. 2. Lit. E. ad verba: adeoque prohibitiones &c. Bruckner. Decis. jur. matrim. cap. 5. num. 45. H. Grot. cit. loc. §. 14. Sam. Stryk. tract. de Dissens. sponsal. sect. 5. §. 17. Præterquam enim quod contortam vocet interpretationem Joh. Samuel Stryk. in Dissert. jur. eccles. de matrim. jure & instit. cap. 1. §. 28. quæ verba generaliter de omnibus abominationibus loquentia, ad unum vel alterum casum restringere præsumit, etiam responderi posset, sufficere, quod prohibitæ illæ conjunctiones matrimoniales illis abominationibus accenseantur, ob quas una cum reliquis Cananæi penatibus expulsi fuerunt; si ergo jam ante non fuissent in prohibitis, non posset dici, Gentes in his, una licet cum reliquis se commaculasse, ut & DEO abominationi sint factæ. *conf. Dn. Berger cit. loc. part. 1. §. 22. pag. 582. seq. & in Supplem. ad Elect. Process. matrim. pag. 57. verb: hiernächst ist eine ganz irrige Meinung. Minus adhuc facit ad rem, quod & S. Patres in ejusmodi prohibitis conjugii quibusdam ante Legem Mosis vixerint, uti**

ex exemplo Jacobi clarescit, quem tamen DEUS obinde nullibi coarguit, nec exstirpavit, quin potius toleravit, eique benedixit, quod a Sanctissimo Legislatore fieri minime potuisset, si in tam jure divino universali prohibito incestu constanter vixisset Jacobus, *vid. Responsum Francof. apud Dn. de Cocceji in Jur. Contror. Civ. Lib. 18. tit. 5. pag. 710. seq.* siquidem ad id facile responderi potest, utique peccasse in hoc Jacobum, quod in tam damnato perseveraverit incestu, cum tamen Leam jure repudiare potuisset; quod vero Justissimus DEUS hoc in eo non vindicaverit crimen, sed pro ineffabili sua clementia tolerare, insuper peculiari eum benedictione impertiri voluerit, non eo interpretandum est, acsi ante Legem Mosis, duas in matrimonio habere Sorores in prohibitis non fuerit, nisi & ex eodem fundamento Jacobi bigamiam, quæ tamen dubio procul sanctioni divinæ *Gen. 2. vers. 18. & 24* haud obscure adversatur, sicuti multa alia, quibus æque ac nos obnoxius ille fuit, *arg. Jac. 5. v. 17.* excusare sustineamus; quin potius longe alias, nobis etiam ignotas, adfuisse causas, quæ crimina hæc in Jacobo tolerare commoverint Deum benignissimum rectius existimandum est, *conf. Dn. Kettner superintendentis Quedlinburgensis gründliche Untersuchung der Gewissens-Frage: Ob jemand seines verstorbenen Weibes leibliche Schwester nach geist- und weltlichen Rechten, heyrathen darff, thes. 51. seq. Idem in Comment. über das 18. und einen Theil des 20. capit. in 3ten Buch Mosis, von den Göttlichen Ehe-Gesetzen, ad vers. 24. pag. 80.* Cui sententiæ meæ 2do magis adhuc fœnerat lucem, quod non minus divinus Gentium Doctor, Paulus, etiam in Novo Testamento matrimonium cum Noverca, tanquam ne inter

ter gentes quidem audiendum, *1. Cor. 5. vers. 1.* damnet, quam etiam Johannes Baptista, Herodi Antipæ incestum cum Philippi fratris uxore *Matth. 14. vers. 4. Luc. 3. vers. 19.* graviter exprobret, quod sane fieri non potuisset, si Mosaicæ prohibitiones pro forensibus duntaxat, & non juris divini universalis reputandæ essent. Equidem tria heic, ut causæ suæ inserviat, objicit D. Johann Melch. Gœtze, superintendens Halberstadiensis, in der kurzen doch gründlichen Abfertigung der von Herrn Lic. Friedr. Ernst Kettner gemachten Untersuchung der Frage: Ob jemand seiner verstorb. Frauen Schwester mit guten Gewissen heyrathen könne? *pag. 55. & 125.* Primo enim dicit, ex eo, quod unum vel alterum Conjugium, *Levit. 18.* prohibitum, sub Novo etiam Testamento criminis arguatur, inferendum minime, totum *Levit. 18. cap.* juris divini universalis esse: quum secundum Metaphysicorum canonem, a parte ad totum argumentatio sit invalida; deinde 2do increpationem Herodis, a Johanne factum, non tam incestum respicere, quam adulterium; Quippe Sethum Calvisium in *Opere suo Chronologico ad A. M. 3983. ex characteribus chronologicis* probasse putat, Philippum post mortem & resurrectionem Christi vita functum; Johannem Baptistam vero jam ante quam passus sit Christus, decollatum fuisse, ut proinde facile sit ad existimandum, Philippum, tempore reprehensionis Herodis adhuc in vivis fuisse. Tertio sciendum quoque, quod licet Johannes Christi præcursor fuerit, Rempublicam Judæorum tamen tunc temporis nondum sublatam fuisse, ceu quæ cum vastatione Hierosolymæ demum esse desuit, *Dan. 9.* quicquid ergo

in Herodereprehensum, non ideo reprehensum esse, quod jam in Novo Testamento, sed quatenus in Judæorum Republ. qua subsistente adhuc Novum Testamentum cœpit primordium, vixerit. Ego verò ad imam dubitandi rationem respondeo, certum & omni approbatione dignum consecutionis filum esse, quod, si Leviticum cum uxoris sorore conjugium, per textum *Levit. 18.* sub Novo Testamento reprobaturum deprehenditur, idem quoque de reliquis prohibitionum speciebus ibidem expressis judicandum, sit, aut ratio diversitatis exponenda, proter quam in reliquis Casibus, eodem capite expressis non paria, sed diversa obtinere debeant jura? quamdiu vero id sufficienter demonstratum non est, minus recte Metaphysicorum huc trahi regulam: quod a parte ad totum N. valeat C. plane mihi persvadeo. Quod autem secundam attinet dubitandi rationem, negari minime potest, St. Johannem, teste Evangelista *Luca cap. 3. vers. 19.* Herodem Tetracham non minus de tot aliis, quæ commisit, sceleribus, quam etiam præprimis de incestu cum Herodiade, sui fratris uxore dissertis arguisse verbis; cum ergo in hac sua inculpatione incestum a reliquis Herodis criminibus expresse separaverit Johannes, simulque propter hæc omnia conjunctim æque ac singulatim Herodem reprehenderit, manifesto inde conficitur, solum incestum juri divino universali adversari, sicque ad Christianos prohibitionem *cap. Levit. 18.* utique pertinere *conf. Dn. Præses in Disputat. de Vinculo matrimon. ob Legem affinit. turp. vel honesto, cap. 2. §. 13. Niemeier. Dissert. Theol. 9. eaque prior de Dispensat. in Conjug. prohib. §. 40.* Simili ratione ad id, quod tertio loco objicitur Herodem nempè non quatenus

tenus in Novo Testamento, sed quatenus Judæorum in Republ. adhuc vixerit, a Johanne ob incestum inculpatum fuisse, breviter respondeo, in meridie jam esse, quod cum Johannis baptismo Novum cœperit Testamentum; proinde quicquid postea repurgatum atque castigatum ab eodem legitur, id omne in Novo Testamento factum esse plane censendum est; Et hinc recte Joh. Conr. Danhauer. in *Theol. Consc. T. 1. pag. 786.* est Lex, inquit, in Levitico posita, Lex Catholica, obligans omnes gentes veneratione conjuncti sanguinis-tactas, adque nemelin divinam attonitas. Gemina sunt, quæ B. Spenerus edisseruit: Solche Verbothe der Graden stehen 3. *Mosis* 18. und 20. und gehen Uns Christen auch noch an, weilien Sie keine bloße Jüdische Gebothe sind, wenn daselbst stehet, daß auch die Heyden darüber gestraffet werden solten, weiln Sie dagegen gethan, *Ev. Glaubensl. II. Epiphan. p. 210. add. Dn. Kettner Comment. über das 18. und einen Theil des 20. Capit. im 3ten Buch Mosis, von den Göttlichen Ehe-Gesetzen ad vers. 16. pag. 67.*

CAPUT. II.

AN ET QVATENUS IN HIS PRO-
HIBITIONIBUS JUS DISPENSANDI
MAJESTATI HUMANÆ COM-
PETAT.

§. I.

INtellecta igitur atque perpensa fatis abundeque prio- *Causa di-*
ri in capite prohibitione juris divini universalis ma- *spensationis*
trimonialii ob nimix Consangvinitatis vel affinitatis *adducitur.*
vin-

vinculum, nihil magis optandum foret, quam ut mortales univēsi carnales suas cupiditates ad divinæ Legisvo-
cem accommodantes ab hujusmodi coram sanctissimo, purissimoque Numine abominandis corporum com-
mixtionibus decenter sibi temperarent, ne ad Gentium extirpatarum exemplum, maledictionem divinam tem-
poralem æque ac æternam præstolari, & subire ipsi ali-
quando cogerentur; nihilo tamen secius, cum plures scævitate ingenii sui pervincere cupita enixe laborant, sicque modis omnibus in vetitum semper nituntur, cu-
piuntque negata; neque tamen adeo proterve agere videri volunt, ut manifeste Legis autoritatem oppu-
gnent, aut fraude eidem adhibita delinquant, hinc com-
modas fere sibi interpretationes comminiscuntur, per
quas id callide moliuntur, ut ad suas qualescunque a-
ctiōnes præscripta Legum quadrent, ne unquam pec-
cando peccasse videantur. Spectat huc nimis temere
usurpata dispensandi, quam vocant, matrimonialis li-
centia, qua de nunc plenius commentari instituti mei
ratio exposcit.

§. II.

*Definitio di-
spensationis
exponitur.*

Est vero Dispensatio matrimonialis nihil aliud, quam *permissio Matrimonii, Lege alias prohibiti*, quando scil. Legislatoꝝ subjectum sibi hominem, quem certa Lex matrimonialis respiciebat, obligatione ejusdem per contrariam mentis declarationem immunem præstat, ita ut reliqui omnes eidem Legi nihilominus constanter obnoxii maneant, *conf. Niemeier: Dissert. Theol. 9. eaque prior. de Dispensat. in Conjug. prohib. §. 5. Puffend. lib. 6. de J. N. & G. Cap. I. §. 24. circa finem.* Quoniam ve-

ro

ro concordibus omnium suffragiis ea demum Majestas, *Contra di-*
 quæ Legem condidit, eam iterum inmutare, vel *vinam Le-*
 exemptionem ab ipsius nexu obligatorio ex speciali *gem non va-*
 quadam ratione, aut singulari adveniente circumstan- *let dispensa-*
 tia, uni alterive indulgere potest personæ, hinc intel- *tio humana,*
 lectu facile erit, nulli potestati humanæ, quantacun-
 que ea sit, in iis prohibitionibus matrimonialibus,
 quæ non ab homine traditæ, sed divinitus promulga-
 tæ esse cernuntur, jus dispensandi competere, *arg. cap.*
13. X. de restit. spoliat. Barbofæ *Theſaur. Loc. Commun. Fu-*
rispr. Lib. 10. cap. 13. axiom. 10. quod adeo verum est, ut,
 licet forte quis in ejusmodi prohibitionibus per sub- &
 obreptionem vel a Papa, vel quacunque superemi-
 nente in terris Potestate relaxationem impetraverit, a
 pœna quidem juris humani immunis reddatur, minime
 vero vel in Conscientia securus, vel excusatus coram
 Deo reputetur. Contingit enim interdum, ut qui li-
 gatus est apud Deum, apud homines sit solutus: quia
 judicium Dei veritati, quæ non fallit, nec fallitur,
 semper innititur; judicium autem hominum, & ipsius
 etiam Ecclesiæ, nonnunquam opinionem sequitur,
 quam & fallere sæpe contingit, & falli, *cap. 28. X. de sen-*
tent. excommun. neque ergo tam dispensatio hoc casu,
 quam dissipatio potius esse videtur, uti B. Bernhardus
 ad Eugenium Pontificem scripsit, *in considerat. ad Euge-*
nium Lib. 3. teste Myler. ab Ehrenbach, in Gamol. Person.
imp. illustr. cap. 8. §. 3. ubi varia injustæ dispensationis ad-
 ducuntur exempla, *conf. B. Carpzov. Usus arbor Consang.*
cap. 5. num. 4. & de Lege regia, cap. 12. sect. I. num. 29. seqq.

E

Ziegl.

Ziegl. de Jur. Majest. Lib. 1. cap. 7. §. 5. seqq. Henr. Bronwer de Jur. Connub. Lib. 2. cap. 16. num. 9. seqq.

§. III.

Exponitur ratio, cur de singulis prohibitionibus in specie agendum?

Coeterum posita semel hac regula, & dispensationis fundamento, superfluum omnino videri poterat, huic rei enucleandæ prolixius immorari, cum in proclivi cuique nunc sit, de singulis dispensationum speciebus ferre iudicium, an & quousque salva quidem conscientia peti atque concedi debeat prohibiti matrimonii relaxatio; quia tamen applicatione facta ad singulares casus matrimoniales, in societate civili obvientes, sæpe ancipitis sunt animi Doctores, mox hanc, contrariam mox arripientes sententiam, ita quidem ut nulla fere tota in Jurisprudencia adeo fertiles Theologorum ac Jctorum invenias dissensiones, quam in dispensationis matrimonialis doctrina; hinc, puto, nemo mihi vitio dabit, si in tam ardua causa paulo curatius mentem meam explanem, atque in justitiam præsentæ dispensationis matrimonialis inquiram. Res omnium optime procedet, si priore loco de Consanguinitate, post deinde de affinibus, & quidem in utrisque tam intuitu Lineæ rectæ, quam transversæ sollicitam instituiam inspectionem.

§. IV.

Inter Consanguineos Lineæ rectæ locum non habet dispensatio.

Omnibus ergo, quotquot puriori Christianæ religionis doctrina imbuti sumus parentum liberorumque detestabilis semper atque execranda visa fuit conjunctio, non tantum arg. Levit. 18. sed etiam ex solo rectæ rationis dictamine; quod non minus sapientiores ethnici agnoverunt. Siquidem, ut ex pluribus præstan-

stantissimos referam, Xenophon & Plato dixisse fertur: divinitus latam, & non scriptam esse legem, ne parentes liberis, vel liberi parentibus misceantur; imo abhorrent quoque ab hujusmodi nefaria corporum commixtione quædam animalia rationis expertia, naturaliter in prædam interitumque nata, apprime hanc in rem Seneca: teste Arnold. Vinn, in *Comment. Instit. Lib. 1. tit. 10. §. 1. ad verba; nefarias atque incestas &c. ibi:*

Feræ quoque ipsæ Veneris evitant nefas,
Generisque Leges inscius servat pudor.

Ut proinde eo minus dubitandum sit, omnem heic relaxandi potestatem merito exulare debere. Carpz. *Lib. 2. Jurispr. Eccles. Def. ut. n. 5.* Nec est, ut quis mihi ex Epiphanio *heres. 39.* ogganiat, ipsum Adamum Evæ, propriæ quasi filiæ, velut ex corpore ipsius formatæ, ex Dei voluntate matrimonio copulatum fuisse, quod utique a Sanctissimo, purissimoque Deo fieri non potuisset, si adeo detestanda parentes inter ac liberos commixtio æstimari deberet. Respondeo namque creatam Evam a Deo, non generatam ab Adamo, sicque eadem ratione filiam fuisse Dei, qua Adam ejusdem filius vocari consuevit; nec proinde, si philosophice argumentari velimus, majorem illa reverentiam ac pudorem exhibere Adamo obligata fuit, propterea quod ex ejus costa condita esset, quam Adam terræ, ex qua eum formavit Deus; hinc consecutionis filium, a protoplastorum exemplo desumptum, ob irrefragabilem diversitatis rationem nullius heic esse efficaciam, pluribus comprobatum ivit Brouwer *de Jur. Connub. Lib. 2. cap. 10. num. 5. add. Hermes in Addit. ad Notas & An-*

madv. Bachovii ad Wefenb. tit. de R. N. num. 4. Lit. X. Neque tamen hoc restringendum unice ad parentes primi gradus, sed ad omnes indistincte ascendentes & descendentes in infinitum eadem prohibitio extendenda: Siquidem patris, matrisque æque ac liberorum nomine, omnes etiam ulterioris gradus ascendentes & descendentes designantur, *vid. Luc. 1. vers. 5. Grot. Lib. 2. de F. B. & P. cap. 5. §. 13.* Quo magis enim ascendis, descendisve, eo major reverentiæ atque pudoris habenda est ratio, adeo ut secundum Glossam Germ. speculi Saxonici *Lib. 1. art. 3. num. 7. ad verba:* als die Herrschilt sich enden in dem siebenden u. *in fin.* Adam, si mortales inter adhuc degeret, Eva mortua, nullam aliam ducere posset uxorem, *Carpz. Lib. 2. Jurispr. Confist. Def. 93. per tot. Huber. part. 1. Digress. Lib. 2. cap. 17. §. 1.*

§. V.

Nec in fratrum sororumque nuptiis licita est dispensatio. A parentibus & liberis ad fratres & sorores proximus transitus est, quorum conjunctionem alii jure naturæ prohibitam esse argumentis contendunt, ita tamen ut hanc suam sententiam temperent distinctione adhibita inter Jus naturæ intelligentis ac ratiocinantis, atque secundum hoc demum id velint procedere, late *Brouwer. de Jur. Connub. lib. 2. cap. 10. num. 7. Joh. Mich. Langius Dissert. Theol. de Nupt. per Jus naturæ prohib. sect. 3. §. 23.* alii vero ex jure positivo divino hanc quidem prohibitionem derivant, ad solos tamen Judæos eam restringunt, sicque vim ejus obligatoriam, sublata Judæorum Republica simul cessare, ac proinde minimum summo Pontifici dispensandi potestatem in his competere volunt, *Diana part. 4. resolut. moral. tract. 4. Resol. 93. Basil. Pontius Lib. 7. de matrim. cap. 32. num. 14. add. Bruck-*

Bruckner. *Decif. jur. matrim. cap. 5. num. 6. feqq.* Neutra horum mihi blanditur fententia; ficuti enim nulla folida, eaque concludens hætenus afferri potuit ratio, qua collateralium conjugia a mero jure naturæ venire interdicitæ comprobetur, uti quidem ex Platone nequicquam firmare aufus eft Huber. *part. 1. Digreff. cap. 18. §. 2.* ita corruptæ rationis indicium eft, mox ad alterum quafi dilabi extremum, indeque argumentationem concludere, ergo prohibitionem illam ad folos pertinere Judæos, nec Christianos magis obligatos tenere, quam aliæ Leges Mosaicæ folis Israelitis promulgatæ, cum alia adhuc detur Sanctio divina, juri naturæ proprie dicto contradiftincta, ob cujus transgreffionem vel Ethnici Numini abominationi effe dicuntur, ex qua formula teste Dn. Buddeo *in Diffut. de eo, quod abominabile DEO eft §. 39.* intelligitur, Conjunctione ejusmodi univerfalem tranfiliri legem, nifi luculenter probetur, quare hæc loquendi ratio, vi ifta ac emphafi, quam in cæteris Scripturæ locis obtinet, heic privari debeat, quæ de re plenius *ſupra cap. 1. §. fin.* a me actum fuit, *add. Grot. Lib. 2. de J. B. & P. cap. 5. §. 13.* Dn. Lynk. *Reſponſ. 126. num. 45.* ut hinc facile fit ad exiftimandum, nullo penitus humanæ diſpenſationis prætextu fratrum fororumque Conjugia, illæſa quidem conſcientia, poſſe ſubſiſtere. Ex quo ſimul cognoscimus, etiam putative, h. e. per ignorantiam facti hujusmodi contracta matrimonia, comperto poſtea errore, iterum reſcindenda eſſe, licet contrahentes in illis perſiſtere velint: ſiquidem, quod DEUS prohibuit, nullo procul dubio niti poteſt juris vinculo. Et licet vel maxime tali caſu multiplex proprie non ſit inceſtus, quo minus tamen

*Reſcinden-
dum quoque
hoc matri-
monium pu-
tative con-
tractum.*

Nec differentia est inter fratres bilaterales & unilaterales,

continuatus ille perhibeatur, ac toties renovatus, quoties copula repetitur carnalis, nulla prohibet ratio, id quod de omnibus juris divini prohibitionibus similiter adferendum est, *arg. cap. fin. X. de Consuetud. junct. cap. 8. X. de Consang. & affinit. Brunnem. ad auth. ex complexu, num. 8. seq. C. de incest. & inutil. nupt. & in Fur. Eccl. Lib. 2. cap. 16. §. 27. ibique Stryk. in Supplem. Dn. Berger. in Supplem. ad Elect. Proc. Matrim. ib. 3. pag. 34. seq. & pag. 62. seq. Ziegl. ad Lancellot. Inst. Fur. can. Lib. 2. tit. 13. §. 10. ad verba: adeo erit irritum.* Hoc quoque nihil refert, utrum fratres & sorores, matrimonio conjungi exoptantes, germani, i. e. duplici latere, ab uno scilicet patre & matre, sanguine juncti, an vero Consanguinei tantum i. e. eodem patre, non matre, vel uterini tantum, id est eadem matre, non patre sint prognati? cum utroque casu a communi stipite descendant, indeque proveniens, sanguinis communio nuptiis impedimento existat, *Stryk in Supplem. ad Brunnem. Jus Eccles. Lib. 2. cap. 16. §. 22.* Hinc facile erit ad judicandum, quid sentiendum de casu, qui aliquando accidit in Belgio, scilicet filius alicujus Centurionis Belgici in America natus, mortua ibidem matre, paulo post etiam patre, postquam adolevit, majorque factus in Belgium proficiscitur, ibique Antwerpiae uxorem duxit, qua de exactis aliquot annis, & susceptis ex ea quatuor liberis, comperit, eam matris suae, quam jam antea ex alio viro in Belgio progenuit, filiam, vereque ipsius uterinam esse, quaesitum, an interveniente dispensatione, hi in Conjugio possint persistere? quod ex hactenus dictis plane negandum esse reor, *Grot. Lib. 2. de J. B. & P. cap. 5. §. 13. in fin.*

§. VI.

§. VI.

Ob eandem juris divini expressam prohibitionem *Injusta quo-*
 haud licita est dispensatio in Conjugio fratris, sororis- *que est di-*
 que filii cum amita & matertera, per *textum in cap. dispensatio in*
Levit. 18. vers. 12. & 13. an vero eadem ad matrimonium *secundo*
 fratris, sororisque filiae cum patruo vel avunculo ex *gradu linea*
 tendenda sit prohibitio, magna Doctorum contentio *inaequalis.*
 est. Equidem Grot. *cit. loc. §. 14.* utique fratris filiam
 recte patruo in matrimonio collocari, licet ab amita fra-
 tris filius arceatur, diserte & statuit, & ratione ex Rab-
 binis deprompta confirmat. Scilicet quia viri juve-
 nes assidue frequentant domus avorum & aviarum, aut
 etiam in iis habitant simul cum amitis: ad domos vero
 fratrum minus frequens ipsis est aditus, nec ibi tan-
 tundem habent juris, adeoque fratres prætextu familia-
 ris conversationis haud facile cum fratrum filiabus mi-
 scere consuetudinem posse; quod nepotibus in avo-
 rum ædibus cum filiabus avorum, id est, amitis sit pro-
 clivius: ideoque si tales mixturæ nuptiis conglutinari
 possent, fore, uti multo frequentius committerentur.
 Verum merito hanc Grotii ratiunculam jejunam vocat
 Huber. *Part. 1. Digress. Lib. 2. cap. 19. §. 2.* quæ & ipsa le-
 ctione refellitur, ut proinde ad hanc in Decisione hu-
 jus gravissimæ causæ respiciendum non sit. Alii ergo
 meliorem sibi invenisse rationem videntur in eo, quod
 in matrimonio cum matertera amitave, hæ fratris, so-
 rorisve subicerentur filio, cui parentis loco sint, & qui-
 bus fratris vel sororis filius reverentiam exhibere con-
 venit, quod secus esse censent, si fratris vel sororis filia
 patruo vel avunculo suo misceatur; cum tamen & hæc
 ratio

ratio humanam magis redoleat sapientiam, fatius omnino erit, rationi prohibitionis, ab ipso Numine nobis in Sacris manifestatae, unice inhærere, ita ut, quando illud fratris sororisque filio matrimonio cum amita & matertera interdicit eam ob causam, quod patris matrisve tuæ proximæ sint consanguineæ, *Levit. 18. vers. 12. & 13.* idem quoque exaudiendum existimemus de matrimonio fratris sororisve filix cum patruo, avunculo. Qua ratione enim Vir est caro sive propinquus carnis amitæ vel materteræ suæ, eadem ratione etiam fœmella est caro sive propinqua carnis patru, vel avunculi sui. Si ergo filio patris aut matris ducere amitam vel materteram suam non licet, quia hæc est caro sive propinqua patris aut matris suæ, etiam filix patris aut matris non licebit nubere patruo vel avunculo suo, quia hic æque est caro, sive propinquus patris aut matris suæ, vi legis ejus: nemo ad ullam carnem sive propinquam carnis suæ accedat, *Levit. 18. vers. 6.* Neque tamen ideo extensionem juris canonici in *can. 18. cap. 35. quæst. 2. & 3.* ut putat Bruckner. *Decis. jur. matrim. cap. 5. num. 41.* admittendam existimo, quasi nulli Christiano liceat de propria Consanguinitate, seu cognatione uxorem accipere, usque dum generatio recordatur, aut memoria retinetur, sicque omne Conjugium hodie plane ex orbe proscribendum sit: cum omnes homines ex eadem carne Adami & Evæ prognati sint. Siquidem mea intentio nequaquam eo collimat, quod velim ex Consanguinitate promiscua legem divinam extendere in infinitum, sed quod prohibitivæ divinæ Legis rationem, in masculis expressam, in fœminis

minis non minus ob eandem proximitatis distantiam locum obtinere duntaxat propugnem. *vid. Respons. Actorum Francofurt. apud Dn. de Cocceji in Jur. Controv. Civ. Lib. 48. tit. 5. pag. 702. seqq. Brouver. de Jur. Connub. lib. 2. cap. 11. num. 2. seqq.*

§ VII.

Operæ pretium erit, porro nunc expendere, *In tertio* *Consanguini-* *trum etiam tertio, quarto, vel ulteriori Consanguini-* *niratis gra-* *du & ulte-* *riori, respec-* *tu paren-* *tele concur-* *rente, licita* *est dispen-* *satio.* tatis gratu, concurrente parentelæ respectu, licita sit dispensatio, puta si quis neptem ex fratre, vel amitam materteramve magnam fratris nepos matrimonio sibi jungi expetat? Complures quidem negativam heic amplectuntur sententiam, eo quod parentelæ respectus, divino etiam jure fundatus, omnem Majestatis humanæ relaxandi auctoritatem exulare jubeat; quia enim *Levit. 18. vers. 12. & 13.* expresse sancitum, quod, qui se jungit materteræ vel amitæ, ille detegat nuditatem carnis patris & matris, irrefragabiliter inde sequi existimant, idem quoque de amita vel matertera magna, & sic porro in infinitum intelligendum esse. Quandoquidem eadem carnis unitas sive conjunctio sanguinis, quæ est inter patrem & amitam, inter avum non minus & amitam magnam adesse cognoscitur, ut hinc ob identitatem rationis, eadem quoque prohibitio jure meritoque locum obtineat. Accedit, quod tam patris, quam matris vocabulum in significato latiori, pro omnibus ascendentibus, & vocabulum filii pro omnibus descendentibus *Lev. 18.* accipi debeat, hinc nulla adest ratio, cur non & in his omnibus eadem juris prohibitio attendenda veniat, *Carpz. Lib. 2. Jurispr. Consist. Def. 96. & 115. num. 5. seqq. Mev.*

Part. 8. Dec. 152. Huber. part. 1. Digress. Lib. 2. cap. 22. §. 1. Verum quam speciosa hæc etiam appareant, non tamen efficere potuerunt, ut non contrarium defendendum suscipiam. Enim vero certissima apud me valet regula: quod, quoties in sacris neque persona expresse nominata, neque talis, quæ cum *Levit. 18.* expressis in pari proximitatis distantia, deprehenditur adesse, toties Principis dispensationi locus relinquendus sit, *Havemann. Gamol. Lib. 2. tit. 5. pæsit. 6. num. 4.* cum ergo in casu proposito neque persona in sacris expressa, neque æquali proximitatis distantia interdicta ullibi inveniatur, merito si non jure ordinario, dispensandi tamen facultate interveniente, horum conjugium licitum atque honestum pronunciandum erit. Nec officit dubium, a latiore parentum significato desumptum; licet enim, quando de parentibus in Linea recta sermo est, omnes in infinitum ascendentes intelligi inficias ire nolim, longe tamen aliam esse rationem, si de prohibitione collateralium agatur, plane mihi persuadeo; quippe respectus parentelæ, qui heic subesse prætenditur, merum inventum juris humani est, & neque jure canonico, ceu quod ultra quartum suæ computationis gradum sine ulla illius respectus consideratione matrimonium permittit, *cap. non debet 8. X. de Consangu. & affinit.* neque jure divino ultra secundum Linæ inæqualis computationis canonicæ gradum suffultum comperitur, proindeque Jus principis in relaxatione hujusmodi prohibitionis matrimonialis in controversiam vocare minime potest, *Mev. part. 3. Decis. 399. in subjuncto Responsio,* ibi:
auch

auch kein Göttlich Verboth, das sich weiter, als auf den andern Grad in ungleichen Linien erstrecke &c. porro: num. 4. daß der *parentele respectus* in Gottes Wort nicht befindlich, sondern *ex ratiocinatione Civitatum* herrshret &c. add. Martin. Chemnitius *Loco de Conjug. cap. 3. §. 29.* Stryk. ad Brunnem. *Jus Eccles. Lib. 2. cap. 16. §. 21. ibique præjud.*

§. VIII.

Ordinis ratio me nunc ad affinitatis Consideratio- *In Linea*
nem ducit; cum vero de hujus essentia, atque diversis *affinitatis!*
generibus, jam plenius a Dn. Præside *in Dissert. de recta nulla*
Vinculo matrim. ob legem affinit. turpi vel honesto, actum fue- *locum habet*
rit, ulteriori hujus rei explicatione *justa ex causa in præ-* *dispensatio!*
fenti supersedeo, maxime quod instituti mei ratio id uni-
ce a me exigat, ut inquiram, quousque heic dispensandi
facultas summæ potestati humanæ attribuenda sit? Ubi
priore quidem loco, ad exemplum Consanguinitatis,
Lineæ rectæ habenda est ratio, in qua Vitrici & No-
vercæ, cum privigna privignove, foci item & focrus,
cum Nuru & Genero nefaria detestantur connubia, *Le-*
vit. 18. vers. 8. 15. & 17. junct. 1. Cor. 5. vers. 1. juxta quo-
rum textuum claram dispositionem, qui novercam du-
cit haud minus admittere scelus videtur, quam qui ma-
trem sibi jungit, ob quam causam recte Antonium Cara-
callum, ducta in uxorem noverca sua, detestatur Spartia-
nus amorem ejus furorem inconditum vocans, quem ad
effectum criminis roboratū dicit, audito novercæ respon-
so, *si libet, licet;* cum ille, visa quasi per negligentiam de-
nutati corporis maxima parte, dixisset pulcherrimæ
fœminæ: *vellem, si liceret,*, Huber *part. 1. Digress. Lib. 2.*
cap. 17. §. 2. Intelligendum vero hoc est de affinitate ve-
ra,

ra, non ficta, quæ ex sponsalibus tantum oritur; dum enim DEUS per Mosen *cit. loc.* affinium prohibet nuptias, sanguinis commixtionem potissimum respicere videtur, prohibens nuditatem nurus aut novercæ detegere, nuditas vero sponsæ, mariti nuditas non est, nisi cognita sit mulier; ut proinde tali casu, patre videlicet decedente, antequam nuptiæ cum sponsa sua, omnem consummationem concubitu acceperint, filius non prohibeatur, legitima accedente dispensatione, superstitem patris sui sponsam nunc sibi matrimonio jungere; cui sententiæ meæ suffragari videtur Augustinus, docens: non esse dubium, illam mulierem non pertinere ad matrimonium, cum qua docetur, non fuisse nuptiale ministerium, *can. 16. ca. 27. quest. 2.* probe tamen & heic attendendæ veniunt circumstantiæ, ut si prædefunctus pater suspecte forte vixisset cum persona sibi desponsata, foemina superstes juramento se prius purgare jubeatur, nullam carnalem commixtionem cum defuncto intervenisse, quod & similiter ita procedit in defuncti filii sponsa, filiaque sponso, *arg. cap. X. de desponsat. impub. Mev. p. 8. Dec. 272. Carpz. lib. 2. Jurisprud. Consist. Def. 122. Brunnem. ad L. 2. num. 2. ff. de R. N.*

§. IX.

Eriam in secundo affinitatis gradu linea inæqualis illicita est dispensatio.

Personas, quæ in affinitatis Linea recta conjunctæ sunt, excipiunt collaterales, quæ parentum liberorumque loco habentur, ubi quidem solius patruï viduæ in Lege mosaica fit mentio, *Levit. 18. vers. 14. & cap. 20. vers. 20.* quod Hebræi restrictè intelligi volunt de solo patruo paternæ lineæ, indeque patrum mater-

ternum huic interdicto legem non subjicere, notante ex Hottingero Schilt. ad *fta* Exercit. 36. §. 40. qua sententia admiffa, multo magis in vetitis non erit habendum matrimonium avunculi viduæ cum filio ex mariti forore. Verum enim vero, quia in Legibus interpretandis ac applicandis ad casus controverfos non verba Legum duntaxat, fed mens & ratio potiffimum infpicienda ac perpendenda *vid.* Struv. in *Syntagm. jur. Civ. Exercit. 2. thef. 45. feqq.* Deus vero in prohibitione patruï viduæ *Levit. 18. verf. 14.* hanc reddit rationem: quia est amita tua, & porro *Levit. 20. verf. 20.* clarius adhuc expreffum legitur, quod qui cum patruï fui uxore concumbit, patruï fui verenda detexerit, ficque in divinæ Legis prohibitionem unice ad unitatem carnis, ex matrimonio patruï cum uxore ipsius resultantem refpicitur, quafi dicatur, ficuti cum patruo misceri abominandum est, ita & turpitudini ducitur, eam fibi in uxorem adfumere, quæ cum patruo pro eadem reputatur persona, eoque quafi amita vel foror patris, & fic inftar matris est; facile hinc erit ad concludendum, ob eandem rationem noluiſſe Sanctiffimum Numen, ne quis viduam avunculi thori fibi fociam adſumat; cum ficuti in Confangvinitate, ita non minus in affinitate argumentatio a complexis ad non complexa inſtituenda, quoties id ſvadet rationum paritas. Eademque porro decifio formanda in conjunctione patruï feu avunculi cum vidua filii ex forore vel fratre: & amitæ vel materteræ cum viduo filiæ ex forore vel fratre; in quam rem apprime Bechſtadius, hodie, *inquit*, talem in Scabinatu ullo, aut ab ullo Chriſtiano & reformatæ

Ultra secundum Lineam inæqualis gradum inter affines permessa est dispensatio.

religionis Principe in casu simili dispensationem obtineri posse, valde dubito; at si de facto fieret, contra divina & humana jura fieri, nequaquam dubito, *Collat. Jur. Connub. part. 2. cap. 7. in fin.* Müller. ungerathene Ehe pag. 55. Chemnit. de Conjug. cap. 3. Reg. 10. Carpz. L. 2. Jurispr. Consist. Def. 92. num. 10. ibique plures allegati. Cœterum quod de parentelæ respectu ultra secundum gradum lineæ inæqualis in consanguinitate §. 7. hujus cap. adferui, quod nempe ille juris tantum; humani sit, indeque obicem dispensationi Principis vel alterius supereminentis Potestatis non ponat, idem quoque in affinitate affirmandum censeo, scil. Conjugia affinium, qui ultra secundum Lineæ inæqualis gradum parentum liberorumve loco comperiuntur, pro dispensabilibus habenda esse, conf. Mev. Part. 3. Decis. 399. rat. decid. 3tia ibi: und obgleich.

§. X.

Inter affines Collaterales primi gradus dispensatio concedenda haud est.

Restat ut de iis quoque agam, qui ut fratres & sorores se habent. Et quidem *Levit. 18. vers. 16.* disertis prohibetur verbis, ne quis fratriæ suæ pudenda revelet, subjecta ratione, quod nuditas fratriæ sit nuditas ipsius fratris, quia mediante matrimonio in unitatem carnis transferunt; Intelligendum tamen id est de casu consummati matrimonii fratris cum fratria. Siquidem ex sententia Criticorum nuditatem revelare non importat, qualemcunque denudationem, sed talem, quæ cum profusione feminis & sanguinis conjuncta, per quam persona, quæ alterius pudenda detegit, & persona, cujus natura detegitur, una caro, & utriusque natura una fit, quod pluribus persequitur Stryk. *in usio*

mo.

moderno fforum Lib. 23. tit. 2. §. 20. in rat. decid. pro matrimon. cum frairia. Qua de causa cum ante biennium, & quod excurrit, Pompejus quidam in Saxonia diem obiret supremum improles, relicta uxore Christiana, quam in India occidentali matrimonio sibi junxerat, & in Germaniam secum duxerat, frater vero ipsius superstes cum vidua defuncti relicta foedus conjugale iterum pangere apud animum constituisset suum, eo quod decumbenti fratri illud non tantum promississet, sed & mandatum divinum *Deut. 25. vers. 5.* per expressum id ipsi injungeret, ne tristitia per obitum mariti affecta vidua maxime in perigrinis penitus desereretur terris, Collegium Vitenbergensium Juridicum desuper consultum, nullam heic dispensationem locum habere conscientiose respondit, cujus Responsi tenorem, cum huic controversiæ multum addat declarationis, neque typis, quantum memini exaratum reperiatur, integris retulisse verbis, neque inutile, neque ingratum credo futurum.

RESPONSUM VITEMBERGENSE.

Als Ihr Anfeinen Bericht und angehengte Rechts- Frage
zugehicket ic.

Ist Ewer Bruder Pompejus in Sächsischen Landen verstorben, und hat nach sich eine Wittbe, so Er in West-Indien gebrathet, verlassen, von Euch aber vor seinen Tode begehret, daß Ihr selbige heyrathen möchtet; dahero Ihr, ob nicht wegen solcher Ehe von der hohen Landes- Obrigkeit dispensation erlanget werden könne, zuzörderst berichtet zu werden verlan-

langet. Ob nun wohl unterschiedene *Theologi* und Rechts-
Lehrer der Meynung sind, daß das Göttliche Verboth, so *Le-
vit. 18. vers. 16.* enthalten, *pro lege forensi* zu achten, und da-
hero heutiges Tages keine *vim legis* habe. Gestalt *Lutherus*
selbst *Tom. 3. Oper. Altenburg. fol. 235.* und in den *Judicio de
divortio Henrici 8vi Regis Angliæ* nebst *Philippo Melanchtho-
ne* dieser *opinion* beygepflichtet, und ausdrücklich behauptet;
*non magis hanc legem ad nos pertinere, quam ad eos, qui
ante legem latam fuerunt,*

Bruckner *Decis. matrim. c. 5. pag. 281.*

Hiernächst *Deut. cap. 25. vers. 5.* von den obangezogenen *pro-
hibition expressis verbis* derjenige *casus excip. ret* wird, da ein
Bruder ohne Erben verstorben, als in welchen Fall die *nuptiæ
cum fratris vidua* nicht allein *permittivet*, sondern auch von
Gott *approbivet* und anbefohlen worden; dahero einige *Da*
auf die Gedanken kommen, daß wenigstens in diesen *casu* auch
heutiges Tages dergleichen Heyrath zugelassen werden könne,

Bruckner *c. l. num. 36. ibique Lutherus & Meyerus.*

Zumassen nicht nur unterschiedene Exempel vorhanden, da der-
gleichen *dispensation* würcklich erhalten worden,

Niemeyer. *de conjug. prohib. Disp. 6. §. 67. f. 39.*

Myler. *Gamol. cap. 8. §. 2. & 5.*

Sondern auch daß solches wohl geschehen möge, von einigen
Rechts-Lehrern und ganzen *Collegiis juridicis* davor gehalten
wird, *vid. Resp. Fac. jurid. Helmstad. ap. Niemeyer. c. l. §. 85.*

Dennoch aber und dieweil, daß die *prohibitio Levit. 18.
vers. 6.* allerdings *pro lege divina universali* zu achten, von an-
dern mit bessern Gründen behauptet wird,

Carpz. *Lib. 2. Ipr. Consist. Def. 91.*

Dedeken. *Consil. Theol. Vol. 3. pag. 247. & append. p. 872.*

In mehrer Erwegung, daß in *27. & seqq. dict. cap.* dergleichen
Ehe so wohl, als die übrigen, so daselbst verbothen, vor einen
solchen Greuel, umb dessentwillen die Heyden vertilget worden,
erkläh,

erkläret wird; woraus das dieses Geseze die Jüden nicht allein angegangen, nicht undeutlich abzunehmen,

Weber. *de Lege posit. univers.*

Budd. *de eo quod abominabile est coram Deo.*

Berger. *in supplem. ad Elect. Proc. matrim. p. 37. ibique Resp. Viteimb.*

Gingegen die *Deut. cap. 25. vers. 5.* enthaltene Limitation billich pro *Lege forensi* zu achten, als daraus eine *permissio universalis* keinesweges zu inferiren,

Tilemann, *Heshuf. Consil. ap. Niemeyer. in supplem. p. 27.*

In übrigen in denjenigen *gradibus*, darinnen die Heyrathen *Lege Dei positiva universalis* untersaget sind, auch die hohe Landes-Obrigkeit nicht dispensiren, noch dieselben verstaten kan,

Berger. *in Oeconom. p. 101.*

Also, die angezogenen Exempel da dergleichen *de facto* geschehen, so wenig, als die *opiniones* einiger Rechts-Lehrer Euch zu statuten kommen mögen; So seyd Ihr eures Bruders hinterlassene Wittbe zu heyrathen nicht befugt, es mag Euch auch solche durch dispensation der hohen Landes-Obrigkeit nicht verstatet werden. B. R. W.

§. XI.

Quemadmodum vero fratricam in thalami assumere societatem, expressa lege divina, *Levit. 18. vers. 16. & cap. 20. vers. 21.* vetitum comperitur; ita nec Sororio prædefunctæ suæ uxoris sororem ducere in uxorem licitum esse potest. Quum enim (1) Legis divinæ ratio in prohibito matrimonio cum fratria in eo consistat, quod fratriæ natura, sensu morali, quo conjuges in unam coalescunt carnem, *Genes. 2. vers. 24.* sit ipsius fratris natura, ac proinde idem esset acsi frater fratri jungi vellet, quod sine dubio abominandum & Sodomie

Nec dispensari potest, ut sororius uxoris suæ sororem ducat.

species foret; ita eadem argumentatio, & turpitudinis causa adesse intelligitur, si soror Sororio corporis sui copiam faceret; nam & Sororius cum sua uxore una fuit caro, adeoque commixtio sororis cum sororio simili modo moraliter nihil esset aliud, quam commixtio sororis cum sorore; id quod evidenter pari turpitudinis macula laborat. Cui sententiæ (2) majus adhuc foenerat lumen generalis *Levit. 18. vers. 6.* prohibitio, qua nemo ad alterius carnem accedere debet, jam vero duas sorores unam esse carnem, autoritate *Genes. 37. vers. 27.* facili conficitur negotio, manifestum quoque inde consecutionis filium est, sororium cum defunctæ suæ uxoris sorore se commiscentem ad proximam carnis accedere, quod Legi divinæ adversum, indeque peccaminosum est; firmat id ipsum (3) argumentum a remotiori prohibita desumptum affinitate. Enim vero si per traditam *supra in §. 9. hujus cap.* rationem, defunctæ uxoris sororis filiam ducere non licet, *Dedekenn. Vol. 3. Consil. Theolog. Lib. Sect. 2. pag. 165.* *Gerhard. Loc. de Conjug. §. 351.* *Muller. ungerathene Ehe, pag. 55. seqq.* multo minus sororio uxoris sorori, quæ propiorem adhuc carnis rationem habet, carnaliter jungi integrum esse potest. Neque tamen huic mex sententiæ quicquam officiant, tum quod nullibi in sacris cum uxoris sorore commixtionem expressim vetet Deus, tum exemplum Patriarchæ Jacobi, qui ullo absque scrupulo conscientiæ uxoris sororem in Conjugem sibi adscivit, tum quod major existimetur foeditas, Leviri cum fratria, quam sororii cum uxoris defunctæ sorore consuetudo, dum in illa confusio seminis fraterni metuitur, non vero in hac, tum denique limitata atque restri-

stricta prohibitio divina, *Levit. 18. vers. 18.* quæ vana esse
 judicaretur, si uxore mortua, sororem ejus ducere non
 liceat, quæ pluribus persequuntur JCTi Francofurt,
in Respons. apud. Dn. de Cocceji in Jur. Controv. Civ. Lib.
48. tit. 5. quest. 3. per. tot. Anton. Faber. *Europäische*
Staats-Canzley, p. 2. cap. 1. fasc. 9. Noa. seqq. Melch. Zeidler.
de polygam. ut & de matrim. cum defunctæ uxoris sorore disqui-
sitio, per tot. si quidem ad hæc facile responderi potest,
 quod, licet conjunctionem Sororii cum uxoris sorore
 expresse non vetuerit Numen, sufficiat tamen, si ex
 paritate rationis, per hætenus a me deducta, luculen-
 ter id comprobetur. Exemplum vero Jacobi huc pla-
 ne trahendum non est, nisi duas etiamnum sorores eo-
 dem tempore habere in matrimonio illicitum non esse,
 pernitiose statuere velimus. Perplacet interim Me-
 lanchthonis Judicium, *Opp. part. 1. pag. 339. Jacob duas so-*
rores duxit, non est autem exemplis, sed Legibus judican-
dum, & in hac tanta re considerentur præcepta divina. Et
 porro: *Nec querendum est, quomodo excusandi sint Patres,*
quia Sancti non sunt sine vitiis, conf. B. Lutherus Tom. XI.
Vitemb. Germ. pag. 169. ibi: In der Theologia und in der
Schrift muß man sich dafür vielmehr hüten, daß Einer nicht
also argumentire und schliesse: Jacob bricht hindurch, und
thut wieder die gemeine Sitten, darümb geziemet mir dasselbe
auch zu thun? Nein lieber Bruder, es heißt nego conse-
quentiam, das will noch lange nicht folgen. Sic quoque ma-
gna adhuc principii laborat petitione, quod major sit fœ-
ditas in commixtione Leviri cum fratria, quam sororii
cum uxoris defunctæ sorore. Licet enim de uxoris nu-
ditate duntaxat loquatur DEUS, idem tamen ex natura
matrimonii de pudendis mariti existimandum est, quod

nempe sororis nuditatem in sororis marito seu sororio, illaeso pudore naturali detegere neutiquam deceat; alioqui eodem hoc evinceretur argumento, licitum esse cum privigna conjugium, quia nec hujus nuditas, uxoris nostræ est nuditas, quod tamen expressim vetuit DEUS *Levit. 18. vers. 17.* quare accipienda sunt DEI verba: *quia nuditas fratris tui est*, ut valeant, quia uxor fratris tui est; ut hac ratione quoque retegendam non sit uxoris sororis nuditas, quia soror uxoris tuæ est. Quod denique restrictionem attinet Legis, qua non licet sororio uxoris sororem, ea vivente ducere, ut cum ea rem habeat, quæ res uxori dolorem faciat, partim varia super hebraico textu Theologorum & Jctorum est interpretatio, adeo ut juxta B. Hornium *in succincta exposi. doctrine de Computat. & prohibet. grad. cognat. intuitu rei matrim. §. 57. in fin.* optandum sit, quo Linguae hujus periti super genuino ejus sensu prius inter se conveniant, antequam ad decisionem hujus gravissimæ quæstionis ille locus allegetur, partim etiam argumentum a contrario inde deductum a communi Theologorum schola, ceu debile ac lubricum jamdudum profligatum, cum ea admissa argumentandi ratione, facile quoque possit inferri, licitum esse hodieque uxori suæ viventi sororem ipsius superinducere, dummodo id fiat ex uxoris viventis consensu, quod tamen sine evidenti impietate admitti haud potest. Apprime hanc in rem Danhauerus *Theol. Conf. tom. 2. pag. 782. Connexio*, inquit, *annexa, ad affligendam in vita ejus, non est ampliativa juris, sed restrictiva causæ specialis, ob quam supra generalem illam Levit. 18. vers. 6. non licet ducere uxoris sororem. Posita morte, cessat quidem specialis ratio, manet tamen*

tamen generalis, de carne carnis non denudanda. Ut proinde nihil certius, quam omnem sororii cum uxoris forore commixtionem, saltem per justam interpretationem, jure divino prohibitam statuere, quæ nec ullius humanæ dispensationis prætextu ad tranquillandam Conscientiam justificari queat, *conf. Dn. D. Kettneri gründliche Untersuchung der hochangelegenen, und bisher vielfältig bestrittenen Gewissens-Frage: ob jemand seines verstorbenen Weibes leibliche Schwester nach Geist- und Weltlichen Rechten heirathen darff? Et in Comment. über das 18. und einen Theil des 20. Cap. im dritten Buch Moses, von den Göttlichen Eh-Gesetzen, Muller. Ungerathene Ehe, pag. 27. seqq. Stryk. ad Brunnem. Jus Eccles. lib. 2. cap. 16. §. 26. Gerhard. de Conjug. §. 347. Havemann. Gamol. Synopt. lib. 2. tit. 5. reg. 8. sent. 1. Carpz. Jurispr. Consist. lib. 2. Def. 91. ibique Andr. Beyer. in addit. ad Desfuii. 92.*

§. XII.

Demonstravi hæcenus, ut opinor, satis abundeque, *Dispensatio* quousque in casibus matrimonii, ob Legem Conlan-
 guinitatis vel affinitatis jure divino prohibiti, dispensa-
 tioni humanæ locus relictus non sit, superest, ut breviter *contra pro-*
 adhuc expendam, an nihilominus in his facta a Majestate *bibitionem*
 humana dispensatio, extra dispensantis territorium illa ef-
 fectum legitimitatis operetur, ita ut liberi inde oriundi *divinam ex-*
 ad feudorum, aliorumque bonorum, ubicunque sitorum *tra dispen-*
 admitti possint Successionem? Ratio eorum, qui affir-
 mativam amplectuntur sententiam, in eo consistit, quod, *santis ter-*
 sicuti actus & negotia secundum jura illius loci, ubi ge-
 runtur, semel legitime gesta, ubicunque alias pro legitimis *risorium*
 habentur, ita quoque dispensatio matrimonialis a sum-
 mo Principe impetrata illum sortiri debeat effectum, ut *manet inju-*
 ejusmodi matrimonium ex voluntate Principis consum-
 ma-

matum, in omnibus etiam extra territorium, ex mutua saltem complacentiæ lege pro justo atque legitimo debeat reputari, proindeque liberis etiam successionem feudorum, aliorumque alibi bonorum fitorum dene-gandam non esse, Stryk. *Uf. modern. ff. lib. 23. tit. 2. §. 20.* Hüber. *de Conflict. Legum §. 3. seqq.* Hert. *de Collis. Leg. Sect. 4. §. 32. seqq.* Dn. de Cocceji *de fundat. in territor. & plurior. concurr. potest. thes. 5. seqq.* Verum enim vero licet allatam rationem in dispensatione contra prohibitionem civilem seu humanam libenter admitterem, contraria tamen mihi arridet sententia in ea, quæ contra divinam prohibitionem impetrata causatur nubendi licentia, hoc quippe casu, etiamsi vel maxime matrimonium tale de facto contractum, pleneque insecuto concubitu consummatum cognoscatur, illud tamen iterum vel dissolvendum, vel pro nullo declarandum, minimeque tolerandum esse adfero, ne sit metuenda perpetua incestus reiteratio, adeoque confirmatio hujusmodi matrimonii juxta dictum Bernhardinum, cujus *supra pag. 33.* feci mentionem, proprie non tam dispensationis, quam dissipationis induit naturam, hinc tanto minus ultra dispensantis territorium vigorem suum potest extendere, Brunnem. *Jus Eccles. lib. 2. cap. 16. §. 17. ibique* Stryk. Dn. Berger. *in supplem. ad Elect. Proc. matrim. pag. 43.* Quod quidem argumentum pro dignitate rei pleni-us excutere nunc non vacat, inde reliqua conflictui refer-vo. His interim pro ingenii modulo & temporis ratione absolutis, divinæ Clementiæ immortales persolvo gratias, felicemque facio instituti

F I N E M.

94 A 7343

ULB Halle

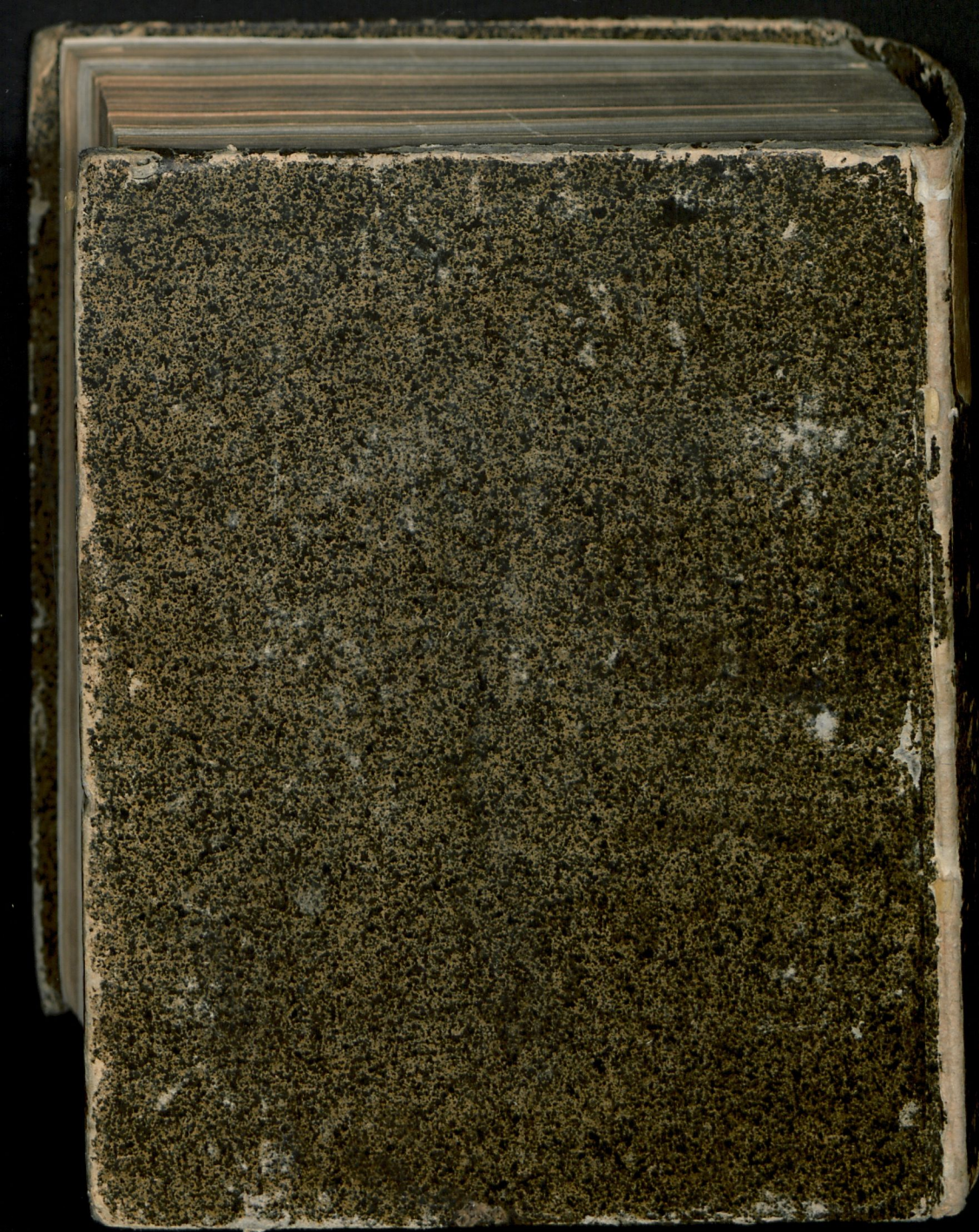
3

000 543 829

KD 17

B.I.G.

Farbkarte #13

Black
3/Color
White
Magenta
Red
Yellow
Green
Cyan
Blue

INAUGURALIS JURIDICA 19
 DE
 DD JUSTUM EST
 CIRCA
 SATIONEM
 CRIMONII,
 OB LEGEM
 NGVINITATIS
 VEL
 TIS JURE DIVINO
 OHIBITI,
 QUAM
 D. M. ANNUENTE
 A FRIDERICIANA
 TÆ FACULTATIS JURIDICÆ
 PRÆSIDE
 REA GÖTSCHE
 LICO, ET JURISCONSULTORUM
 DINIS ASSESSORE,
 ICENTIA
 E JURE CAPESCENDI HONORES
 DITORIO MAJORI
 H. L. C.
 B. A. O. R. MDCC XVIII.
 ditorum examini subjicit
 ISTIANUS HARRES,
 INARIENSIS.
 AGDEBVRGICÆ,
 NI HENCKELII, Acad. Typogr.

